

XXIV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

66. заседание

Вторникъ, 7 мартъ 1939 г.

Открито въ 15 ч. 40 м.

Председателствувалъ: председателятъ Стойчо Мошановъ. Секретари: Гето Кръстевъ и Петко Костовъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:

Отпуски 1831
Питаная 1831, 1832

Отговоръ на питанья:

1. Отъ председателството относно чествуване
60-годишнината на Търновската конституция . . . 1832

Говорили:

Запитвачъ Гр. Василевъ 1832
Предс. С. Мошановъ 1832

2. Отъ министра на търговията промишлеността
и труда относно облагане съ членски вноски за
земедѣлскитъ задруги земедѣлски стопани,
които се занимаватъ освенъ съ земедѣлне и съ
други странични занятия

Говорили:

Запитвачъ С. Славовъ 1832
М-ръ И. Кожухаровъ 1832

Запитване 1833
Законопроекти 1832

По дневния редъ:

Законопроектъ за изменение на членове 94 и 184
отъ закона за подобрене на земедѣлското про-
изводство и опазване на полскитъ имоти (Първо
и второ четене) 1833

Говорили:

Ж. Струнджевъ 1834
Д. Узуновъ 1836
И. Петровъ 1840
Х. Василевъ 1841
М. Донсузовъ 1843
М-ръ И. Багряновъ 1844
А. Риболовъ 1846

Прошения:

Предложения за одобрение решенията
на прашетарната комисия. (Одобрени,
оттеглени и отложени) 1846

Говорили:

А. Риболовъ 1848
Д. Търкалановъ 1848
Д. Сараджовъ 1850

Дневенъ редъ за следващото заседание 1853

Председателъ Стойчо Мошановъ: Присъствуватъ
нужниятъ брой народни представители. Отварямъ заседа-
нието.

(Отсъствуватъ народнитъ представители: Алексан-
дъръ Симовъ, Асенъ Голевъ, Димитъръ Марковъ,
Динко Тодоровъ, Иванъ Златаровъ, Иванъ Калъчевъ,
Иванъ Балканджиевъ, Костадинъ Крачановъ, д-ръ Кънчо
Милановъ, Минчо Драндаревски, Никола Логофетовъ, Па-
рашкевъ Забуновъ, д-ръ Петко Балкански, Петъръ Грън-
чаровъ, Ради Пляковъ, Христо Гуцовъ и Христо Мирски).

Бюрото има да направи следнитъ съобщения.

Разрешени сѫ отпуски на следнитъ г-да народни
представители:

на д-ръ Петко Балкански — 1 день, за 7 мартъ т. г.;
на Христо Гуцовъ — 1 день, за 7 мартъ т. г.;
на Йосифъ Робевъ — 1 день, за 2 мартъ т. г.;
на Константинъ Крачановъ — 1 день, за 7 мартъ т. г.;
на Димитъръ Марковъ — 1 день, за 7 мартъ т. г.;
на д-ръ Кънчо Милановъ — 1 день, за 7 мартъ т. г.;
на Ради Пляковъ — 2 дни, за 7 и 8 мартъ т. г.;
на Петъръ Грънчаровъ — 2 дни, за 7 и 8 мартъ т. г.; и
на Иванъ Балканджиевъ — 4 дни, за 7, 8, 9 и 10 мартъ т. г.

Постъпило е питане до г-нъ министра на правосъ-
дието отъ народния представителъ г-нъ Димитъръ Тър-
калановъ, не счита ли, че трѣба да се продължи спо-
рътъ за спиране изпълнителнитъ действия до приемане
на новия законъ за облекчение на длъжницитъ и заздравя-
ване на кредита.

Димитъръ Търкалановъ: Моля да ми се отговори вед-
нага на това питане.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Г-нъ министърътъ е
боленъ, г-нъ Търкалановъ! Вземамъ си бележка.

Димитъръ Търкалановъ: Боленъ е, но вѣроятно го ча-
ка друга министъръ.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Моля Ви се. Ще Ви
се отговори, когато г-нъ министърътъ бѣде готовъ. Вие
сега подавате питането си.

Димитъръ Търкалановъ: 1 мартъ мина отдавна и сѫ за-
почнали вече изпълнителнитъ действия.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Няма кой да Ви от-
говори, понеже е боленъ г-нъ министърътъ. Ще му съоб-
щимъ.

Димитъръ Търкалановъ: По делегация отъ министрана
правосъдието може да отговори другъ министъръ. (Въз-
ражения отъ дѣсно и центъра) Не може да продължава
тая работа!

Председателъ Стойчо Мошановъ: Моля Ви се, г-нъ Тър-
калановъ. Вие знаете реда и нѣма какво да настоявате.

Димитъръ Търкалановъ: Азъ моля да се нареди да ми
се отговори по-скоро.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Ще изпратя веднага
питането Ви на г-нъ министра, за да Ви отговори.

Постъпило е питане отъ народния представителъ г-нъ
Димитъръ Търкалановъ до г-нъ министъръ-председателя
по случай утвърждаването бюджета на Дирекцията за

строежитъ отъ Министерския съветъ. Г-нъ Търкалановъ пита: не счита ли г-нъ министър-председателят, че тоя редъ на гласуване бюджета на Дирекцията за строежитъ е въ противоречие съ основния законъ?

Димитър Търкалановъ: И не трѣбва ли да бѣде внесенъ този бюджетъ въ Камарата?

Председател Стойчо Мошановъ: Народниятъ представителъ г-нъ Дойчинъ Цѣклевъ съобщава на председателят, че питането си до г-нъ министра на вътрешнитъ работи отъ 1 мартъ превръща въ запитване.

Постѣпили сѣ следнитъ законопроекта:

Отъ Министерството на народното просвѣщение — законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за авторското право.

Отъ сѣщото министерство — законопроектъ за измѣнение и допълнение на членове 3 и 4 отъ наредбата-законъ за измѣнение и допълнение на бюджета на Министерството на народното просвѣщение за 1937 г.

Отъ Министерството на финанситъ — законопроектъ за извършенъ кредитъ по бюджета на фонда „Поморийски солници“ за 1939 бюджетна година въ размѣръ на 10.000.000 л.

Отъ сѣщото министерство — законопроектъ за отпускане народни пенсии на Александрина Иванова, Христо Ангеловъ, Анастасъ Т. Бендеревъ, Елена Димитрова Караванова, Мария Стоянова п. Иванова и за увеличение на народната пенсия на Райна П. Ю. Тодорова.

Отъ Министерството на войната — законопроектъ за реквизицията.

Тия законопроекти ще се раздадатъ.

Председателството ще отговори на питането на народния представител г-нъ Григоръ Василевъ по въпроса за чествуване 60-годишнината на Търновската конституция.

Има думата г-нъ Григоръ Василевъ, за да прочете питането си.

Григоръ Василевъ: (Отъ трибуната. Чете)

„Г-не председателю!

На 28 априлъ т. г. се навършватъ шестдесетъ години отъ гласуването на основния законъ — Търновската конституция. Неотдавна внесохъ законодателно предложение, подписано отъ нужното число народни представители, за чествуване на тоя денъ и обявяването му за денъ на конституцията. Следъ внасянето на това предложение голѣмо число народни представители, които не бѣха го подписали, ми заявиха, че напълно подкрепятъ тази законодателна инициатива и азъ не се съмнявамъ, че XXIV-то Народно събрание съ значително мнозинство, ако не даже съ единодушие, би гласувало внесеното законодателно предложение. Отъ друга страна, не би могло да има никакво съмнение, че българскиятъ народъ единодушно и фанатично е привързанъ на конституцията и желае да бѣде тя чествувана, както иска да бѣде винаги лоялно прилагана. Необходимо е да се отговори на това народно желание и по този начинъ да се даде изразъ по най-тържественъ и достоенъ начинъ на демократическия духъ на българската нация и да се подчертаятъ надеждитъ, че при конституционния режимъ България все-странно ще напредва и ще подготви по-свѣтли дни за грядущитъ поколения.

Ето защо азъ Ви моля да ми отговорите на следнитъ въпроси:

1. Вижда ли бюрото на Народното събрание нѣкакво неудобство и срѣща ли нѣкакви препятствия да постави на дневенъ редъ моето законодателно предложение, което, надѣвамъ се, би било гласувано за нѣколко минути и съ акламация?

2. Счита ли бюрото на Народното събрание за свой дългъ да вземе инициативата за достойно чествуване на Търновската конституция на идния 28 априлъ т. г.?

Трѣбва да Ви прибавя и моето съобщение, че видни софийски деятели и деятелки въ обществения животъ сѣ взели вече инициативата за чествуване на конституцията и иматъ пълната готовностъ да присъединятъ своитъ усилия къмъ тия на бюрото на Народното събрание, ако то е съгласно да вземе надлежитъ мѣрки за чествуване на конституцията; въ противенъ случай частната инициатива ще изпълни своя дългъ и ще отправи своя позивъ къмъ българския народъ да я подкрепи.

Председател Стойчо Мошановъ: Г-да народни представители! Питането на народния представител г-нъ Григоръ Василевъ има две точки:

(Чете) „1. Вижда ли бюрото на Народното събрание нѣкакво неудобство и срѣща ли нѣкакви препятствия да постави на дневенъ редъ моето“ — на г-нъ Григоръ Василевъ — „законодателно предложение?“

Председателството не е срещало никакви препятствия и за него не може да има удобства и неудобства за поставянето на единъ законопроектъ за разглеждане отъ Народното събрание. Въ Народното събрание законопроектитъ се поставятъ на дневенъ редъ отъ самото Народно събрание.

(Чете) „2. Счита ли бюрото на Народното събрание за свой дългъ да вземе инициативата за достойно чествуване на Търновската конституция на идния 28 априлъ т. г.?“

Председателството по принципъ нѣма нищо противъ едно чествуване 60-годишнината на конституцията, когато му дойде времето. А що се отнася само до Народното събрание, въ съгласие съ народното представителство ще се изработи нужната програма.

Иванъ Петровъ: Г-нъ председателю! Ако ми позволите. — Отъ известно време започна да се усвоява една практика на запитвания къмъ председателството.

Председател Стойчо Мошановъ: (Звъни)

Иванъ Петровъ: Въ миналитъ събрания това не е съществувало. Въ конституцията сѣ предвидени питання и запитвания, които се отнасятъ до управлението на страната. Тукъ сега виждаме да се въвежда една практика на запитвания къмъ председателството.

Азъ мисля, че на тази практика трѣбва да се турн край. Ако иска нѣкой да се отнесе до председателството, да намѣри другъ пътъ, а не да задава тукъ питання да имъ се отговаря и пр.

Председател Стойчо Мошановъ: Г-нъ Иванъ Петровъ! Бюрото на Народното събрание е длъжно да отговаря на питаннята, които му сѣт отправени по силата на правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, въ който правилникъ питаннята до бюрото на Народното събрание сѣт упоменати. И азъ виждамъ много голѣми неудобства,...

Иванъ Петровъ: Въ конституцията сѣт предвидени питання и запитвания само къмъ правителството.

Председател Стойчо Мошановъ: ... но правилникътъ за вътрешния редъ на Народното събрание, който вие, Народното събрание, сте гласували, предвижда питання и до председателството. Председателството е длъжно да спазва правилника и счита за свой дългъ да отговаря своевременно на тия питання.

Иванъ Петровъ: Въ конституцията е казано, че има питання само до правителството.

Георги Петровъ: Вие бѣхте докладчикъ на правилника за вътрешния редъ на Народното събрание и трѣбваше да знаете това, а не сега да ни губите времето.

Григоръ Василевъ: Той е докладвалъ правилника, но не го помни.

Председател Стойчо Мошановъ: Преди да пристѣпимъ къмъ разглеждане на дневния редъ, г-нъ министърътъ на търговията, промишлеността и труда ще отговори на две питання — на питането на народния представител г-нъ Стойно Славовъ и на питането на народния представител г-нъ Христо Мирски.

Има думата народниятъ представител г-нъ Стойно Славовъ да прочете питането си

Стойно Славовъ: (Отъ трибуната. Чете):

„Г-нъ министре!

Както е известно, земеделскитъ стопани, независимо отъ това дали членуватъ въ земеделскитъ задруги, сѣт обложени съ съответнитъ членски вноски, които доброволно или по ексекутивенъ начинъ се събиратъ отъ тѣхъ. Много земеделци, поради това, че главното имъ занятие, земеделство, не е вече въ състояние да изхранва челядта имъ, упражняватъ и други странични занаяти, като градинарство, дребна, амбулантна търговия и, др. На много мѣста на такива земеделски стопани се събиратъ членски вноски и отъ разнитъ браншови организации.

Като изнасямъ горното, най-учтиво моля да благоволятъ и въз основа на правилника за вътрешния редъ на Народното събрание да ми отговорите:

1. Закономерно ли е това действие на съответните органи и
2. Ако не е такова, какви мерки смятате да вземете срещу тези органи?"

Председател Стойчо Мошанов: Има думата г-нъ министърът на търговията, промишлеността и труда.

Министър Илия Кожухаров: Г-да народни представители! Въпросът, повдигнат от старозагорския народен представител г-нъ Стойно Славов е разрешен още на 7 декември 1937 г. съ заповед на Министерството на търговията № 3398 и то въ смисъла, въ който иска самият запитвач. Заповедта е публикувана въ „Държавен вестник“ брой 276 от 13 декември 1937 г., където запитвачът може да намери подробно указание за това, което пита, но той до днес не е изправил тази справка. (Ръкопляскания от дясно и центъра)

Председател Стойчо Мошанов: Има думата народният представител г-нъ Христо Мирски, за да прочете питането си.

Отсъствава.

Иванъ Бояджиев: Г-нъ председателю! И азъ имамъ питане до г-нъ министъра на търговията.

Председател Стойчо Мошанов: Съобщено е на г-нъ министъра на търговията. Когато е готовъ, ще Ви отговори.

Пристъпваме към първата точка от дневния ред —

ПЪРВО ЧЕТЕНЕ ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗМЪНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЧЛЕНОВЕ 94 И 184 ОТЪ ЗАКОНА ЗА ПОДОБРЕНИЕ ЗЕМЕДЪЛСКОТО ПРОИЗВОДСТВО И ОПАЗВАНЕ ПОЛСКИТЪ ИМОТИ.

Моля г-нъ секретаря да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-секретаръ Никола Вачковъ: (Чете)

МОТИВИ

къмъ законопроекта за измѣнение и допълнение на чл. чл. 94 и 184 отъ закона за подобрене земеделското производство и опазване полските имоти.

Г-да народни представители,

Съ чл. 94 отъ закона за подобрене земеделското производство и опазване полските имоти се освободи вноса на всички видове горивни и смазочни материали, предназначени за нуждите на употребяваните въ земеделското стопанство машини и двигатели, отъ заплащането на всѣ какви мита, акцизи, общински налогъ, статистическо право и други държавни и общински такси и бери. Мотивътъ за тази законодателна инициатива се диктуваха отъ съображението да се поевтинятъ до крайна степенъ предметните горивни и смазочни материали съ целъ да се насърчи въвеждането въ употребление на модерни машини и двигатели въ нашето земеделско стопанство, съ което ще се рационализира и поевтини самото земеделско производство. И наистина, благодарение главно на тази законодателна инициатива, употреблението на модерни машини и двигатели въ нашето земедѣлане се поощри значително и въ резултатъ се постигна сравнително увеличение на земеделския добивъ, поевтиняване и качествено подобрене на производството.

Все съ огледъ за по-результатно постигане на сѣщата целъ презъ 1932 г. се направи частично измѣнение на чл. 94, като се възложи на тогавашната Българска земеделска банка изключителното право да извършва безмитенъ вносъ на нужните за земеделските машини и двигатели горивни и смазочни материали е да провежда тяхното разпредѣление и пласментъ изключително посредствомъ кооперативните организации въ страната. Няколкогодишното прилагане на тоя съществителенъ режимъ по доставката и особено пласмента на безмитните материали изтъкна някои несвършенства, които въ интереса на работата ще трѣбва да се изправятъ.

На първо мѣсто, относно разпредѣлението и пласмента на доставените безмитни материали, ще трѣбва да се приложи напълно принципа на свободното състезание между по-широкъ кръгъ кооперативни организации и частни фирми, за да могатъ по тоя начинъ да се осигурятъ възможно най-изгодни условия и минимални разходи по извършване разпредѣлението и пласмента на безмитните горивни и смазочни материали. Все съ огледъ на сѣщата целъ необходимо е да се освободи извършването на доставката, раз-

предѣлението и пласмента на безмитните материали отъ заплащането на всѣ акцизи такси и комисионни въ полза на Българската земеделска и кооперативна банка. Необходимо е още при това да се опредѣлятъ по-точно задълженията на фирмите, на които е възложено разпредѣлението и пласмента на материалите, особено относно поддържането постоянно на складъ на необходимите за задоволяване на нуждите материали.

Независимо отъ горното, безмитниятъ вносъ по чл. 94 бѣше обремененъ въ последните години съ последователното въвеждане на адвалорни такси, общински налогъ, статистическо право, такси за теглене, мѣрене и др., въведени съ наредбата-законъ за измѣнение и допълнение на закона за засилване на държавните приходи, на закона за акцизитъ и патентовия сборъ върху питейната, на закона за общинския налогъ и на закона за облагане съ данъкъ моторните коли. Въвеждането на тези последователни обременителни такси и бери накарва чувствително сѣността и характера на предвидения въ чл. 94 покровителственъ режимъ въ полза на българското земедѣлане, като посѣпи и затрудни въ значителна степенъ употреблението на модерни машини и инвентаръ въ земеделското ни стопанство. Особено употреблението на тракторните плугове стана вече нерентабилно и голѣмъ брой отъ наличните въ страната ни тракторни плугове стоятъ днесъ неизползувани или недостатъчно използвани. Ето защо, наложително се явява отмянането на всички такси и бери накарващи безмитния режимъ по чл. 94

Каго излагамъ горното, моля, г-да народни представители, да одобрите чрезъ надлежно гласуване предложението законопроекта.

Министъръ на земедѣлието и държавните имоти

Илия Багряновъ

—Проектъ

ЗАКОНЪ

за измѣнение и допълнение на чл. чл. 94 и 184 отъ закона за подобрене земеделското производство и опазване полските имоти.

§ 1. Членъ 94 се измѣня и допълва, както следва:

Освобождаватъ се отъ вносно мито, акцизи, общински налогъ, статистическо право, адвалорни такси такса за теглене и мѣрене и всички други държавни и общински такси и бери:

а) Всички видове горивни и смазочни материали (петролъ, нафть, бензинъ, цилиндрово масло, гресъ-вазелинъ и др.), необходими за тракторите при обработване на почвата, сѣитбата, жетвата и вършитбата; моторите за ярмомелки, роначки, магани, гроздомелачки, помпи за напояване семечистителни инсталации и другъ земеделско-стопански инвентаръ; плугоносци при обработка на почвата; вършачки и газожелни мотори; парни локомотиви при вършитбата; инкубатори и изкуствени майки въ птицевъдството; рибарски моторни лодки — всички, прилежащи на кооперативни сдружения, частни стопани, държавни и обществени стопанства.

Забележка. Моторите, движещи ярмомелки и магани, се ползуватъ отъ посочените облаги, само когато работятъ самостоятелно, но не и когато сѣ при мелници, даращи и др.

б) Материалите, препаратите и химикалите, нуждни за борба противъ болестите и неприятелите по културните растения.

в) Всички видове изкуствени торове, употребявани въ земеделското стопанство.

Вносите на материалите въ точка а се извършва отъ Българската земеделска и кооперативна банка по състезателенъ редъ подъ контрола на Министерството на земедѣлието и държавните имоти. Въ състезанията могатъ да участвуватъ всички частни фирми, кооперативни организации, които се занимаватъ съ търговия на такива материали и съюзътъ на стопаните на вършачки и други земеделски машини и двигатели — „Съези“.

Разпредѣлението и пласмента на доставените горивни и смазочни материали се извършва по сѣщия състезателенъ начинъ отъ Българската земеделска и кооперативна банка, като въ състезанията могатъ да участвуватъ и помехатите въ предишната алинея фирми и организации.

Фирмите, на които е възложено да извършатъ разпредѣлението и пласмента, сѣ длъжни да държатъ въ всѣки разпредѣлителенъ (пласаторски) пунктъ достатъчни количества горивни и смазочни материали, за да могатъ неотложно да задоволяватъ всички искания. Подробностите по тия задължения, както и санкциите за изпълнението имъ ще бѣдатъ уредени отъ особенъ правилникъ, одобренъ отъ министъра на земедѣлието и държавните имоти.

Условията за безмитния внос и начина за контролата се определят със специални наредби, одобрени от министъра на земеделието и държавните имоти.

Българската земеделска и кооперативна банка събира само реалните си разходи по приложението на настоящия закон. Всички книжа по търговията за доставката, разпределянето и пласмента на материалите по точка а се освобождават от данъци, такси, берия, герб и всички други обложения.

§ 2. Качеството и количеството на материалите, упоменати в точки а, б и в и приложението на закона, правителственият и наредбите се контролира от органите на Министерството на земеделието и държавните имоти.

§ 3. Изкуствените торове, материалите, препаратите и химикалите, доставени по точки б и в, които са подлежащи на държавна контролна анализа и изпитване, се съхраняват в митниците без магазинаж, докато трае окончателното им изследване.

§ 4. Член 184 се изменя и допълва, както следва:

Който продаде или употреби изброените в чл. 94 на този закон материали, внесени без мито, за други цели, се наказва с затвор до 1 година и глоба до 50.000 лева. Освен това, той заплаща митото, акциза, адвалорната такса и всички други държавни и общински такси и берия, предвидени в съответните закони.

§ 5. Настоящият закон отменя закона за изменение на чл. 94 от закона за подобрене земеделското производство и опазване полските имоти от 4 юли 1932 година, закона за възстановяване и допълване на сакшия от 23 март 1934 година и всички други общи и специални закони, наредби-закони, наредби и постановления, които му противоречат.

Председател Стойчо Мошанов: Има думата народният представител г-н Жико Струиджев.

Жико Струиджев: (От трибуната) Г-да народни представители! Представеният ни от г-н министъра на земеделието и държавните имоти законопроект за изменение и допълнение на членове 94 и 184 от закона за подобрене земеделското производство и опазване полските имоти е едно допълнение на закона за извънредния бюджет по Министерството на земеделието в размер 128.000.000 л. При разискванията по този извънреден бюджет мнозина оратори се произнесоха, че за да може ефективно да се помогне на земеделското стопанство, необходимо е то да измени своята физиономия и начина на обработване земята. Обаче с палатичния ордия и средствата, с които разполага днес земеделецът стопанин, той не е в състояние да постигне тази цел. Тя е изтощителна, негодна и той не може да преодолее мъжнотите и препятствията, които среща при обработването на земята. Орджията, с която разполага земеделецът-стопанин, е изхабена плугове и рала. Така също и отговорният въ всяко отношение добитъкът, който през зимата се храни слабо, през пролетта е негоден да даде онова оране, което е необходимо, за да могат посевите да изгряват през лятото. Много земеделци стопани вече се лишиха и от добитък. Сега въ всяко заселение работният добитък е намалел близо с 50%. Ето защо налага се при съвременното обработване на земята да се прибегне до други уреди и средства, които да преодолят мъжнотите при обработването на земята, които да дадат възможност на земеделец-стопанин да победи земята и да се засият приходите от единица земя, та по такъв начин земеделецът стопанин да се справи с големите разходи, които от ден на ден се увеличават поради нарастващите негови лични и семейни нужди.

Така че въ земеделското стопанство вече трябва да се въведат усъвършенствувани уреди и машини или, с други думи казано, земеделците трябва да се механизират. Без механизирани на земеделието земята ще остане да се обработва по примитивен, по първобитен начин, и, следователно, голямата цел няма да се постигне. Не може земеделецът-стопанин с тия първобитни уреди, с които работи, да си докара доходи, които да задоволят неговите нужди, да плати своите данъци да изплати своите задължения и да му остане и излишък, за да може да поднови тия уреди.

Ето защо това изменение на чл. 94 иде доста навреме и то трябва да облагодетелства нашия земеделец-стопанин, затова защото въ земеделското производство ще се вмъкне най-ефективната и най-сигурна машина — тракторът. Но освен него има и други машини, купуването на които трябва да се поощри, за да може земеделецът, не само да увеличи доходите си, но и да произвежда по-добри продукти. Наред с тракторите идат вършачките и

мелниците. Тракторът ще преодолее мъжнотите при обработването на земята, при неговото употребяване ще можем да разчитаме на добра събота и добър доход, а вършачката ще скъси времето за прибирането на реколтата, за да се изпреварят периодическите дъждове, да се запазят снопите от измокряне и да се избягнат загуби за земеделеца. А когато се прибере зърното въ хамбара на земеделеца, тогава за него идва другият въпрос: как да постигне, за да извлече най-голяма полза? И затова той разделя добитото зърно на две части: една, която продава на пазара, за да получи необходимите средства за задоволяване на своите нужди, и друга, която му остава за изхранване на неговото семейство. И именно на тази втора част ние ще трябва да се спрем, да видим как тя трябва да се смеле, за да се получи доброкачествено брашно. Затова, г-да народни представители, ние трябва да обърнем внимание на мелниците, въ които земеделците меле тази храна. Вие е известно, че до Европейската война нашето население — с изключение само на населението въ големите градове — се хранеше с твърде недоброкачествен хляб. Това се дължеше на обстоятелството, че брашното, от което нашият земеделец си правеше хляб, не беше качествено, затуй защото мелниците, въ които той мелеше своето жито, не бяха усъвършенствувани. Нашето население се хранеше с хляб от черно, недоброкачествено брашно, примесено с земя, с пясък и с разни примеси, които обикновено по естествен път попадат въ брашното.

След Европейската война, обаче, брашното се подобри твърде много, особено от 1922 г. насам, когато поради покачването цената на зърното нашето земеделско население имаше достатъчно средства и започнаха да се внасят от странство усъвършенствувани трактори, добри вършачки и добри мелнични инсталации. Тези мелнични инсталации започнаха да дават качествено брашно, като отделяха всички примеси от зърното — било пясък, било земя, било неговите естествени примеси. Населението, за голяма наша радост, сега яде един качествен хляб, който по нищо не отстъпва на качествен хляб, който продават фурните въ големите градове. И селанинът, макар да приготвя хляб въ къщи по свой начин, поради това че брашното е качествено, днес яде хляб, за който често пъти и гражданите могат да му завидят. Ето каква роля изиграха добрите мелници въ нашата страна. А това, безспорно, се отразява твърде благоприятно върху физическото състояние на нашето население.

Но, г-да народни представители, когато започна внасянето на тия земеделски машини, държавата имаше политика на свободна търговия и тя беше безучастен зритель на онова, което се внасяше въ нашата страна. Внасяха се безразборно и без ограничение трактори, вършачки и мелнични инсталации без държавата да контролира нито числото им, нито цената им. Тогава двете големи фирми Николай Фехер и Газдаши внасяха и пласираха тези машини на произволни цени, и, може да се каже, почти заробиха икономически нашето село. Всички спестявания, които земеделците имаше, той ги хвърли въ покупка на одъръв инвентар, който беше доста скъп на пазара, и понеже въ последствие настъпи кризата, той не можа да го изплати, загуби това, което е дал за него, и при скъпата-изпълнител машините обикновено се изваждаха на много ниско цени на самите доставчици, поради липса на конкуренти. Имаше случаи, на някои стопанин на вършачка продаваха, освен вършачката, и нивите му и по такъв начин го лишаваха от източниците на неговите спестявания — нивите и машината — и пак оставаше задължен към фирмите; задължението му въ някои случаи беше почти равно на стойността на машината, която той беше взел, макар че тя отдавна не беше въ неговите ръце.

А ония, които по един или друг начин задържаха тия машини при себе си, прекараха един период на страшно стеснение. Много от тракторите, дори и от вършачките и сега стоят под навеси неизползувани. Тия машини въ голем брой се внесоха въ България при едно положение, когато нямаше подготвен технически персонал, който да ги управлява и при повреда да ги поправя. Стопаните се научиха горе-долу въ курсове да ръководят тия машини, станаха сами машинисти, но понеже не бяха добре подготвени, започнаха да ги употребяват по своему и ставаше онова, което знаем: спусна ли се някои част, стопанинът обикновено закарва козач с чука да я поправи; изгуби ли се някои бурма, той връзва с връв или поставя клечка.

Ето така спестяванията на нашето население отидоха в такива машини, които останаха неизползувани. Днес този законопроект цели да направи възможно използването на голяма част от тия машини и азъ съмтамъ, че по отношение на тракторитъ и вършачкитъ целта ще се постигне напълно.

Но прازی ми впечатление, г-да народни представители, че не е обърнато никакво внимание на мелницитъ. Въ България ние имаме засега около 852 валцови мелници, които струватъ на нашето стопанство 1,940,000,000 л., близо 2,000,000,000 л. Тия мелници сж оставени на своята собствена участъ. Тѣхното съществуване не е много розово. Високата цена на нафта, който се внася въ България, и такситъ, които г-нъ министъртъ е видѣлъ, че сж доста тежки за другитъ машини, които се употребяватъ въ земедѣлнето, създаватъ едно тѣжко положение и за мелницитъ. Нормираниятъ уемъ, който взематъ мелницитъ, при ограничението да разполагатъ съ този уемъ по силата на закона за Дирекцията на хранопроизвѣта, създава едно стѣснение, едно тежко положение за мелничаритъ. Това се отнася особено за мелницитъ въ провинцията, където много села мелятъ на небетчийски пачала.

Ето защо азъ мисля, г-да народни представители, че трѣбва да се направи известно облекчение и на такива мелници, както на другитъ земеделски машини, съ освобождение отъ мито и такса на нафта, който употребяватъ, тѣй като и мелничарството е отъ голямо значение за нашето земеделско стопанство. Нѣщо повече, азъ виждамъ, че въ закона като че ли има нѣщо насочено противъ това мелничарство. То се състои въ следното.

Сега поради облекченията, които се правятъ съ този законопроектъ на притежателитъ на трактори, се създава една друга нова индустрия, която се нарича ярмомелство. Сега вече могатъ да се създадатъ самостоятелни ярмомелки, въ които населението ще носи да мели зърното, което е необходимо за храна на добитъка. Този видъ машини ги има само при всѣка модерна мелница и тѣ даватъ годишно около 2280,000 кгр. смѣтна ярма. Това бѣше единъ страниченъ приходъ на мелничаритъ. Сега този страниченъ приходъ ще имъ бѣде отнетъ, защото всѣки собственикъ на тракторъ, възползувайки се отъ това облекчение, което му се дава съ законопроекта — да си доставя безмитни горивни материали — ще си купи една ярмомелка, която ще постави подъ нѣкой навесъ и тамъ въ каля, дъждъ и снѣгъ населението ще носи да мели храна за добитъка. И така тракторитъ, вмѣсто да изпълнятъ своето предназначение за оране на нивитъ, ще започнатъ и да мелятъ ярма. Тия ярмомелки ги нѣма сега въ България, тѣ ще се внесатъ отъ странство. А това значи издвигане на валута за доставяне на машини, излизанъ въ настоящия моментъ, споредъ моето схващане.

Освенъ това, г-да народни представители, ярмомелкитъ ще нанесатъ пакостъ и въ друго едно отношение. Полеже тѣ ще мелятъ на открито, законътъ за благоустройството и законътъ за индустрията нѣма да се приложатъ за тѣхъ, населението, особено въ беднитъ села, ще прибѣгва къмъ тия ярмомелки и за мелење на царевница за храна на себе си и тогава ще се възстанови старото положение: нашето население да се храни съ недоброкачественъ хлѣбъ, както е било въ миналото. Съ това, разбира се, ще се нанесе пакостъ на нашето население. Освенъ това ярмомелкитъ, споредъ изчисленията, правятъ около 120 оборота въ минута и развиватъ една температура около 70—80° презъ време на работа. Тазъ температура е достатъчна да намази или унищожи хранителността на яриата; добитата по този начинъ ярма не е тѣй доброкачествена, както би била, ако се прижети по другия начинъ.

Ето защо, г-да народни представители, азъ решително се противопоставямъ на създаването на тая нова индустрия, която ще бѣде вредна за стопанството. И за да видите, че действително се насърчава тая нова индустрия, обърнете внимание на забележката къмъ точка а на чл. 94, въ която изрично е казано, че само мотори, които движатъ ярмомелки, които смъвтъ отъ мелницитъ, се ползватъ съ безмитно гориво. Следователно ярмомелкитъ, които сж въ мелници, нѣма да се ползватъ отъ тия привилегии, а това значи, че тѣ трѣбва да бѣдатъ премаханати за въ бѣдеще. Но тия ярмомелки струватъ на нашето стопанство тѣвде скъпо. Тѣ сж ценни и необходими, създадени сж съ сръдства тоже отъ нашето стопанство и ние, вмѣсто да ги унищожаваме съ създаването на една нова индустрия, по-добре е да ги оставимъ да съществуватъ и да изоставимъ новата индустрия, която ще имъ тури кръстъ и нѣма да даде нѣщо по-добро.

Другъ е въпросътъ, ако ние внесемъ ярмомелки за смилане на фуражитъ растения и на царевичнитъ коцани. Такива ярмомелки би имало смисълъ да се внесатъ, да

поощримъ тѣхното вънасяне. Но когато е за смилане ярма отъ зърно, при наличността на ярмомелкитъ при мелницитъ излизало е да създаваме нови.

Г-да народни представители! Въ този законпроектъ е вмѣната и друга една клауза, а именно да се ползватъ отъ безмитно гориво и рибарскитъ моторни лодки. Между това, което е казано въ мотивитъ къмъ законопроекта, и това, което е въ неговия текстъ, има едно явно противоречие. Докато въ мотивитъ се казва, че съ намаление цената на самозачинитъ и горивнитъ материали се цели да се подобри земеделското стопанство, намъ ни се поднася въ законопроекта да подпомогнемъ и притежателитъ на рибарски моторни лодки, и то съ единъ законъ, въ който азъ съмтамъ, че това нѣма мѣсто. Азъ мисля, че онѣя, които сж поставили тази клауза, сж я поставили по контрабанденъ начинъ, съ целъ да избѣгнатъ да мине презъ Народното събрание законътъ за рибарството, който споредъ менъ е единъ законъ драконовски — особено гледана за наказателнитъ разпорѣждания. Този законъ коренно измѣнява всѣкитъ фискални закони у насъ. Споредъ този законъ, когато се връчи акта на нарушителъ, въ своето възражение той трѣбва да посочи доказателствата, възъ основа на които иска да бѣде отгъненъ актътъ. И понеже нашето население не знае тази клауза, никога не посочва своитъ доказателства при възражението по акта. И затова, когато глобениятъ обжалва постановлението, въ своята апелативна жалба той вече не може да посочи доказателства, а и да ги посочи, не се допускатъ отъ съда. По таквъ начинъ всѣки постановления по закона за рибарството се потвърждаватъ отъ съответнитъ съдилища. А глобитъ не сж леки. Въ чл. 67 отъ закона за рибарството е казано, че се наказва съ глоба отъ 5—10,000 л. всѣки, който лови риба презъ заприщане или отбѣгане на течещи води, всѣки стопанинъ на язь, който не направи рибесъя проходъ, всѣки притежателъ на турбина, който не постави мрежа, за да не попадне рибата въ турбината, улея или вадата и пр.

И ние ще дойдемъ до положението, тия малки караджийки, малки воденици, да се продаватъ съ всичкото имъ имущество, и пакъ да не могатъ да заплатятъ една такава глоба. Ще дойдемъ до положението да даваме нова фискална амнистия.

Ето ви единъ законъ, г-да, който разрушава стопанствата, съ целъ да зашицава едно фиктивно природно богатство, което само може да е предметъ на общъ и уважение отъ зоологитъ, но никога не може да даде онзи продуктъ, който може да насърчи нашето стопанство. И намистина риболовътъ въ нашитъ рѣки, които въ своето болшинство прѣсхватъ презъ лѣтото и презъ туй време всичката риба умира, може ли да бѣде обектъ на такава голяма грижа? Заслужава ли такава жестоко наказание мелничарътъ — когато самата риба се унищожаватъ отъ природата — заради едно невинно отъ негова страна недоглеждане и невземане мѣрки навреме?

Ето защо, азъ казвамъ, че онѣзи, които сж творци на закона за рибарството, сж вмѣнали и тукъ по контрабанденъ начинъ едно положение, което ще трѣбва да уаконимъ. Ако е необходимо — и азъ нѣмамъ нищо противъ — да се насърчи риболовството по Черно-море, Дунавъ и голѣмитъ наши рѣки, ние трѣбва да бѣдемъ сезирани съ отдѣленъ, специаленъ законопроектъ, въ който да видимъ, кое е възможно и кое е невъзможно и възможното да уаконимъ, невъзможното да премахнемъ, за да не създаваме тревога въ нашето население.

Уважаеми г-да народни представители! Може на мнозина да се види леко, но отъ населението не така леко се посрѣща обстоятелството, че то презъ лѣтото е тѣвде затруднено да топи своя коноплъ въ рѣкитъ, защото по смисъла тоя законъ трѣбва да има специални топилни, които трѣбва да бѣдатъ изкопани на 5—10—15 м. настрана отъ рѣкитъ, да бѣдатъ иментирани, да бѣдатъ модернизиранни и чакъ тогава да бѣдатъ използвани. Понеже съенето на конопа у насъ е дребно, то населението никога не може да прибѣгне до тия топилни. А понеже водата презъ лѣтото не може да се използва, поради тежкитъ клаузи на закона за рибарството, явно е, че той се насочва повече срещу стопанството, отколкото да го подобри.

Направихъ тѣзи отклонения съ целъ да изтъкна нѣколко несъобразности въ нашата фискална политика, които азъ съмтамъ, че трѣбва да се иматъ предвидъ при специалнитъ проучвания на цѣлата наша фискална система, и оттамъ да дойдемъ до убеждението, че тѣ бѣ доста много тежки и вредни въ много отношения, и че трѣбва да я измѣнимъ.

Въ заключение азъ заявявамъ, че законопроектътъ наистина е навремененъ и ще трѣбва да го одобримъ, но ще трѣбва да се промѣни въ смисълъ да се поощри въ-

веждането на всички машини, които подобряват и настръдчават нашето земеделско стопанство.

По отношение, г-да народни представители, на санкциите, които са предвидени в § 4, с който се изменява чл. 184, азъ съмтамъ, че ние трябва да прокараме новъ начинъ и нови средства за наказание при нарушенията. Въ този параграфъ е казано, че се глобяватъ нарушителитъ, тѣзи, които продаватъ смазочнитъ материали, а не ги употребяватъ за себе си, съ глоба въ размеръ до 50.000 л. Наказанието „глоба“ ще трябва въ бъдеще да се изхвърли, или, ако остане, то трябва да бъде такова, че да не е непоносимо за нарушителя — Глобата да може да се събере и да отговаря на своето предназначение. Защото — ще трябва да се убедимъ всички — голѣмитъ глоби не сѫ ефикасни; голѣмитъ глоби сѫ по-скоро смѣшни, отколкото да дадатъ резултатъ. Резултатни сѫ малкитъ глоби, но веднага събрани. Голѣмитъ глоби, като се протакатъ дълги години по съдилища и следъ като разсипятъ, може би, стопанскитъ единици, дохождатъ пакъ до положението да бъдатъ опрощавани. Освенъ това азъ съмтамъ, че трябва да се преследва едновременно и продавачътъ, и купувачътъ. Защото купувачътъ не е простъ, за да не знае, че той купува контрабанда масло или горивни материали. Затова трябва да бъдатъ подхвърлени и двамата на еднакви преследвания.

Другитъ по-ефикасни санкции, които трябва да приемемъ, сѫ: да се конфискуватъ материалитъ, да се отнематъ привилегиитъ на такива, които продаватъ материалитъ, и да се накаратъ да платятъ необходимитъ мита, акцизъ, отъ които сѫ били освободени, поне въ двоенъ размеръ.

Тия начини, за наказание на нарушителитъ ще бъдатъ по-ефикасни, защото ще бъдатъ прилагани веднага, отколкото да се предвидятъ голѣми глоби, които въ много случаи — дори да се продаде и тракторътъ — никога нѣма да се събератъ.

Г-да народни представители! Ако ние вземемъ предвидъ този законопроектъ, закона за отпускания кредитъ на Министерството на земеделието въ размеръ на 128 милиона лева, закона за закупуването на тютюнитъ, закона за вината, закона за фискалната амнистия и закона за подобрене пенсиятъ на инвалидитъ отъ войната, ние можемъ да направимъ една равностойка въ смисълъ, че досега Народното събрание е изпълнило достойно своя дългъ къмъ народъ и държава. (Ръкоплъскания отъ дѣсно отъ центъра) И ако ние, вмѣсто да си губимъ ценното време и да насочваме нашитъ усилия къмъ шума на „празнитъ бъчви“ за нарушаване на конституцията и къмъ „въздушнитъ мехури“ за даване клетва на свои водачи върху желѣза, върху пистолети, върху бомби, крѣста и евангелието (Нѣкои отъ центъра ръкоплъскаха), насочимъ нашитъ усилия къмъ създаването на единъ истински законъ за облекчение на длъжницитъ и на единъ истински законъ за печата, ние ще изпълнимъ съ още по-голѣмо достойнство нашия дългъ къмъ държава и народъ.

Прочее, нѣка гласуваме и този законопроектъ единодушно, за да докажемъ, че ние сериозно мислимъ за издигането на стопанска България. (Ръкоплъскания отъ дѣсно и центъра)

Председател Стойчо Мошановъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Дончо Узунувъ.

Дончо Узунувъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Предъ насъ е сложенъ на разглеждане законопроектътъ за изменение и допълнение на чл. чл. 94 и 184 отъ закона за подобрене на земедѣлското производство и опазване на полскитъ имоти. Този законопроектъ идва като една брънка отъ многото други закони, минали вече презъ Народното събрание, които даватъ основание да се мисли, че днесъ земедѣлската политика на България, респективно цѣлата политика, която се ръководи отъ днешното правителство, обгръща най-широкитъ нужди на българския народъ. Азъ предварително още трябва да благодаря на уважения министъръ на земедѣлието г-нъ Багряновъ и на министъра на финанситъ г-нъ Божиловъ, който следъ едно основно проучване се съгласи да лиши фиска отъ около 12 милиона лева, толкова, колкото даватъ тия материали на държавното съкровище, за да може да отговори на онова, което той каза тукъ на всеуслухание, че спасението на българската държава е въ намиране възможности и лѣтница за увеличаване на националния доходъ. И азъ виждамъ наистина, че съ изменението на този законъ ние ще можемъ да въпретемъ около 4500 двигателя, едри земедѣлски машини, въ българското земедѣлие, които, разоравайки дълбоко българската нива, ще дадатъ много добри резултати.

Г-да народни представители! Въ България къмъ днешна дата има 4917 двигателя и 4539 броя вършачки. Всичкитъ тѣзи земедѣлски машини, пресметнати сѣдно около 400.000 л. гарнитурата, струватъ приблизително 2.400.000.000 л. Въ продължение на 10—12 години българското земедѣлие се механизира по единъ много бързъ начинъ. Докато на времето вършачката и тракторътъ бѣха лѣксъ, ние виждаме отъ 1923 г. насетне по единъ много бързъ начинъ тѣзи машини да заливатъ българската земя за да дойдемъ до тая огромна цифра и да се ангажиратъ толкова народни средства. Още въ 1925 г. управницитъ, виждайки толкова много машини влизали въ България, замислиха да имъ създадатъ една специална привилегия по Министерството на земедѣлието. И азъ виждамъ въ това законодателство да се изтъква чл. 94 отъ закона за подобрене земедѣлското производство, който ние сега изменяваме.

Г-да народни представители! Нека да ми бъде позволено да направя единъ кратъкъ прегледъ на историята на този чл. 94, за да видимъ, че наистина въ днешно време се налага неговото изменение.

Презъ 1925 г. — „Държавенъ вестникъ“, бр. 94 отъ 24 юлий — се създава този чл. 94. Единственъ земедѣлската банка получава право да доставя горивни и смазочни материали, като тя отъ своя страна възлага плащането имъ въ нашата страна на тия, на които тя намери за най-удобно.

Въ 1926 г. и 1927 г. ние виждаме Земедѣлската банка да прави доброволни споразумения. Докато първата година, въ началото, плащантътъ бѣше възложенъ ми се струва на д-во „Шелъ“, а въ следната година на кооперативната централа „Напредъ“, ние констатираме, че презъ това време Земедѣлската банка гледаше само да реализира една печалба отъ 1—1.20 л. на килограмъ. Но понеже въ 1927 г. Земедѣлската банка видѣ, че курсътъ, който провежда, нѣма да доведе до добъръ край, защото материалитъ се купуваха на доста високи цени, наложи се тогава едно изменение на чл. 94.

Първото изменение, г-да народни представители, стана въ 1928 г., публикувано въ „Държавенъ вестникъ“, бр. 218 отъ 24 декемврий. Това изменение създаде свободна търговия, защото така наречениятъ монополенъ режимъ, прилаганъ отъ Земедѣлската банка, не даде добри резултати и ние се ползувахме отъ 1928 г. до 1932 г. отъ единъ свободенъ режимъ.

Въ 1929 г. материалитъ се купуваха по сѣдна пазарна цена 5.05 л. килограмъ, въ 1930 г. — 3.30 л., въ 1931 г. — 3.05 л., а въ 1932 г. — 2.20 л. Тукъ азъ трябва да отбележа дебело, че въ 1929 г. материалитъ струваха фобъ Рамданъ 2.07 л., а се продаваха 3.74 л. — т е съ разлика отъ 1.31 л., които се губѣха. Въ 1930 г. материалитъ се продаваха 3.30 л., а струваха фобъ Рамданъ 1.38 л. Общата продажна цена бѣше 3.30 л., губѣха се 1.98 л. Въ 1931 г. материалитъ струваха 3.05 л., а се продаваха фобъ Рамданъ 1.47 л.; губѣха се 1.58 л. Въ 1932 г. ние имаме 2.20 л. продажна цена, отъ които се губѣха около 1.19 л.

Въ това време, когато се губѣха тия суми, които отиваха, много естествено, за печалба на всевъзможнитъ посредници, организацията на машинопритежателитъ се уплаши, да не би тая привилегия по чл. 94 да бъде отменена, въ смисълъ да се отмени безмитния вносъ на тия материали, и започна да настоява за ново изменение на чл. 94, т е за монополенъ режимъ. И ние виждаме известни сѣди, които днесъ сѫ заинтересовани, да обявяватъ тая организация, че тя въ 1932 г. трябва да дѣво и на дѣсно, че е за монополенъ режимъ, а днесъ е за свободна търговия. Азъ по-сетне, г-да народни представители, ще дойда да разясня и този въпросъ.

Въ 1932 г. г-нъ Григоръ Василевъ като министъръ на земедѣлието замисли изменението на чл. 94 въ смисълъ да се въведе на нова смѣтка монополния режимъ. Той, обаче, пропуска време, закъснява и въ 1932 г., въпрѣки желанието на тогавашния министъръ на земедѣлието, ние останахме пакъ при свободенъ режимъ.

По-късно, министърътъ на земедѣлието г-нъ Димитъръ Гичевъ, съ ценното съдействие на Съюза на машинопритежателитъ, успѣва да създаде новъ монополенъ режимъ и ние имаме въ 1932 г., на 13 септемврий, публикувано изменение на чл. 94 въ бр. 135 на „Държавенъ вестникъ“. Отъ тогава, г-да народни представители, ние на нова смѣтка имаме монополенъ режимъ въ смисълъ, че Българската земедѣлска банка е изключителенъ доставчикъ на горивнитъ и смазочни материали, а тя отъ своя страна възлага плащането имъ на кооперативнитъ организации.

Понеже въ 1932 г. ние имаме 2.20 л. продажна цена и цената презъ това време не бѣше променена на борсата, въ 1933 г. веднага вмѣсто 2.20 л. получаваме про-

дажна цена 3.90 л. Българската земеделска банка определя тая продажна цена 3.90 л. за всички опразни пунктове в нашата страна. Съюзът на машинопритежателите, който има най-голямо право да се интересува от правилното приложение на този чл. 94, който е създаден да облекчи положението на неговите членове, напече вика, направи протест и ние виждаме, че в няколко последователни конференции той взема резолюции против тая цена.

И най-после този Съюз обърна вниманието и на тогавашния министър-председател г-н Никола Мушанов, който в продължение на 2—3 дни е занимавал, покрай другото, с тоя въпрос и Министерския съвет, с чиято намъса можахме при същото положение да намалим с 70 ст. цената на горивните и смазочни материали, т. е. от 3.90 л. в 1932 г., благодарение на тая енергична борба, можахме да намалим цената на 3.20 л.

Г-да народни представители! Ако се спрехъ на историята на този чл. 94, то е само затова защото той представляваше обект на внимание на всички министри на финансите.

Въ 1934 г. ние виждаме, че тогавашният министър на финансите г-н Стефанов, който искаше да засили държавните приходи, на нова сметка премахва привилегиите за безмитен внос на тия материали и имъ турна известна адвалорна такса и вносно мито, с което се увеличава първоначалната цена, т. е. привилегиите по чл. 94 остана само на книга. Тогавашният министър на земеделието г-н Муравиев успя, г-да народни представители, да премахне, обаче, тия облози на газбола и на петрола. И наистина, отъ 1934 г. до днесъ, ние имаме монополен режим, както ви обяснихъ по-рано.

Презъ всичкото време отъ 1934 до 1938 г., г-да народни представители, доставчиците бяха почти един и същи хора. Земеделската банка произвеждаше търгове всяка година и ние виждаме тамъ да се нареждат дружество „Петрол“, кооперация „Напред“, Пенко Ив. Бояджиев и Общият съюз на земеделските кооперации. Тъ въ една или въ друга форма можеха постоянно да разпределят доставките на горивните материали в различни пунктове, които сж определени в поемните условия.

Това положение, г-да народни представители, отъ деня на денъ обезкуражаваше притежателите на едъръ земеделски инвентар, които не сж, както нѣкои ги смятатъ, селски кожодери. Българските машинопритежатели, по една всеобща оценка, трѣбва да се третиратъ като първи пионери на българското земеделие. И ние, които туйъ единогласно викаме, че трѣбва да преминемъ къмъ пълна рационализация на българското земеделие; ние, които искаме да повдигнемъ националния доходъ отъ земеделското стопанство; ние, които искаме да изправимъ на краката му българския земеделски стопанинъ, трѣбва да обърнемъ сериозно внимание на туй обстоятелство, че не богатите отъ селата купуваха вършачни гарнитурни, а земеделските стопани, които въ своите 75% сж дребни земеделци и които имайки по нѣкой и другъ грошъ, вързанъ въ една кърпа, събираха се и образуваша единъ колективъ отъ 5—6 души и купуваха тия вършачни гарнитурни. Наистина, въ 1925, 1926, 1927 и 1928 г. можеше да се мисли, че една вършачка представлява едно рентабилно предприятие, защото тогава цените на зърнените произведения бяха отъ 6 до 8 л., и ако една вършачка изкарва до 20.000 кгр. храни отъ уемя, действително за единъ и половина или два месеца единъ машинопритежател можеше да изкара 160.000 л.; ако му сложите 40—50.000 л. разходи за обслужване машините презъ вършитбата и т. н., предполага се, че ще има една чиста печалба отъ 100.000 л. Тия машини, обаче, тогава купени по 600—700.000 л., днесъ вече сж разнебитени или се поддържатъ при единъ много тежки условия. Все пакъ ние ги виждаме на нова сметка впрегнати въ народното стопанство, но при една цена на зърнените храни вече спаднала с 50—60%. Така че, ако на времето се приказваше за рентабилност на тия вършачни гарнитурни, на този едъръ земеделски инвентар, днесъ подобно нѣщо е несериозно да се твърди. И, ако ще трѣбва да се базираме въ това направление на нѣщо, азъ бихъ препоръчалъ на всички г-да народни представители да прочетатъ много добре написаните книги на Иванъ Николов и на проф. Илиевъ, които доказватъ, че за една вършачна гарнитура днесъ сж абсолютно необходими 60 дни работа и то при 9% уемя, за да свърже двата края. А вие знаете, че Министерството на земеделието всяка година преди вършитбата, съобразявайки се съ реколтата, определя уема и вършачко-притежателите работятъ при единъ определенъ отъ Министерството на земеделието уемя.

Г-да народни представители! Когато говоримъ за едъръ земеделски инвентар, ние не бива да пропуснемъ известни важни моменти, които наложиха машинизирането на нашата страна. До 1925/1926 г. доставката на едри земеделски машини ставаше само отъ частните фирми. Отъ 1927 и 1928 г. до днесъ ние виждаме, че и Българската земеделска банка, чрезъ Общия съюз на българските земеделски кооперации, се занимава съ доставката на едри земеделски машини. И азъ наистина, признавайки и считайки, че кооперацията въ общественния животъ трѣбва да служи като единъ регулаторъ, напълно бихъ оправдалъ една подобна намъса на Земеделската банка и Общия съюз, ако тѣ наистина продаваха тия вършачни гарнитурни на една по-друга цена, отколкото ги продаватъ частните фирми, за които е известно, че преследватъ лъвски печалби. Но, г-да народни представители, продажбата на една вършачка, извършена отъ една частна фирма на 5—6 земеделски стопани, не се различаваше нито по цената, нито по условията на плащането отъ продажбата, извършена отъ Общия съюз на земеделските кооперации. Това за частните лица е оправдано, но трѣбва твърде много да се съжалева, че Общият съюз на земеделските кооперации по единъ политиченъ начинъ наложи на много български кооперативи, на много малки и дребни кооперации, още незакрепнали, единъ тежъкъ товаръ — по една-две такива едри земеделски машини, които задушиха тия малки кооперативи и тѣ и до днесъ пшкатъ подъ тази тежестъ. И азъ смятамъ, че г-нъ министърътъ на земеделието трѣбва да си вземе бележка отъ това, което казвамъ. Днесъ българскиятъ пазаръ е задръстенъ отъ едъръ земеделски инвентар. Не е простено въ никой случай, г-нъ министре, Българската земеделска банка и Общият съюз и днесъ да се занимаватъ и да искатъ да държатъ рекордъ въ доставката на едри земеделски машини. Въ туй направление азъ смятамъ, че и правителството, и вие, г-нъ министре, ще вземете нужните мѣрки, за да може наличниятъ земеделски инвентар да се използва рационално въ нашата страна до тогава, докогато много естествено стане нужда да внасяме нови земеделски машини.

Когато засягамъ ролята на Българската земеделска банка и ролята на Общия съюз на земеделските кооперации, азъ трѣбва да дамъ и едно обяснение, г-да народни представители. Азъ не съмъ билъ никога противъ българската кооперация. Азъ не съмъ и сега противъ нея и никога нѣма да бъда противъ нея. Азъ имамъ достатъчно много трудове писани въ това направление и днесъ трѣбва да заявя, че кооперацията, която се ражда, за да може да създаде една хармония въ стопанския животъ и обмѣнъ въ дадена страна, въ никой случай не бива да се минира откъдето и да било. Но тогава, когато по върховете на тая кооперативна организация има известни люде, които нѣматъ абсолютно нищо общо съ живота и, азъ смятамъ, че ако тѣ се критикуватъ, въ никой случай не бива да се схваща, че този, който ги критикува, е въобще противъ кооперативното движение въ една страна, респективно въ нашата страна.

Азъ ще си послужи не съ това, което съмъ писалъ азъ, но искамъ да обърна вниманието на почитаемото народно представителство върху едно нѣщо, което не занимава само мене, не го приказвамъ само азъ, а го говорятъ и други средъ тукъ въ Парламента. Единъ голѣмъ кооператоръ тукъ, отъ когото дума не можешъ да кажешъ по тоя въпросъ, е уважаемиятъ г-нъ Драндаревски. Ето какво пише той за българската кооперация: (Чете) „Схващайки така функцията на кооперативното движение въ стопанския животъ, смятамъ за поведителенъ дългъ да ви обърна вниманието, че тоя кооперативенъ бѣлъ дробъ трѣбва да бѣде чистъ отъ туберкулозни бацили, за да изпълни историческата си мисия. Районната кооперативна банка е нашето кооперативно сърдце, презъ което минава тласканата отъ 35 кооперативи неизчерпима стопанска мощъ. Тя, обаче — районната кооперативна банка, — ливѣ тежко, болна е отъ заразителна болестъ: разточителство и небрежност. Надъ 22 милиона лева дългове притискатъ имотите на кооператорите въ железните каси на Земеделската банка. Редица години се явяватъ съ дефицити разните магазинери на отдели и поради това, че болшинството отъ делегатите сж едновременно и членове на управителния съветъ, и чиновници, въ желанието си да не се блямратъ сами, подкрепятъ безрезервно ръководството на банката. И въ годишните събрания тия делегати или опрощаватъ напълно дефицитите си, съ които сж начисени магазинерите, или ги намаляватъ съ 70, 80, па даже и 90% и по тоя начинъ се дойде до такова поощрение на служащите къмъ тия дефицити, че трѣбваше презъ изтеклата стопанска година въ обширните си доклади отъ ревизията

г-да резизоритъ да кажатъ много горчиви думи за състоянието и управлението на тази грамадна кооперативна организация“.

До-нататък казва: (Чете) „Колосалната сума от единъ и половина милиона лева вземане е несъбираема. Купувани сж инвентари по 220—230.000 л., които нито единъ левъ доходъ не сж дали и нито единъ пътъ не сж употребявани за нуждитъ на банката“.

На друго мѣсто казва: (Чете) „Нѣма защо да се страхувате, кооперациитъ сж ваши, вие сте хирургътъ, рѣжете смѣло и безъ страхъ о време вредното, безъ да ви трепне ржката, докато не е заболяла цѣлата ви кооперация. Пратете за делегати въ районната кооперативна банка не чиновници, а истински кооператори. Кажете имъ да искатъ съдебна ревизия“ и т. н.

И най-подиръ той казва: (Чете) „Оставете патентованитъ делегати да позрятъ въ джобоитъ, защото не сж тѣ единственитъ компетентни, безъ които кооперацията не би могла да върви“.

Г-да народни представители! Това нѣщо азъ прочетохъ не за да изясня позициитъ си по отношение на кооперацията у насъ, но за да видите, че единъ човѣкъ, който въ продължение на много години работи въ кооперативното движение, който говори за 35 кооперативи, и той схваща, че по върховетъ на тази кооперативна банка има известни господа, които се явяватъ като бащици въ бѣдия дробъ на тази банка.

Димитъръ Кушевъ: Хубаво е казано.

Дончо Узуновъ: Нѣкон срѣди, криво или право, понекога говорятъ даже и за кооперативенъ моралъ. Г-да народни представители! Азъ бихъ ви прочелъ една кратка смѣтка на почитаемата кооперативна централа „Напредъ“ за една вършачна гарнитура взета отъ г-нъ Плошчаковъ, продавачъ на машини, продадена на свещеникъ Димитровъ отъ с. Станимиръ, Пловдивско. Следъ като той има първоначално една полица за 200.000 л. и въ последствие дава още една полица за 179.000 л., ние виждаме, че на 1937 г. задължението му е отъ 1.121.589 л. и адвокатски възнаграждение, платено на приближенитъ на кооперация „Напредъ“ адвокати, около 200.000 л. Ако можеше да се говори за кооперативенъ моралъ, това нѣщо не биваше да се допуска.

Ангелъ Риболовъ: Кой ги е взелъ тия 200.000 л.?

Дончо Узуновъ: Разни адвокати, мога да ви кажа имената имъ: адвокатътъ г-нъ Тополишки, адвокатътъ г-нъ Стамболовъ, адвокатътъ г-нъ Стояновъ и пр. и пр. Г-да народни представители! Само това ли е? Азъ мога да излъча тукъ съ данни, за да видите, че тия кооперативна организация, които продаваха на беззащитнитъ български кооперации и селяни машини, не бѣха по-християни отъ онии, които изпращаха съдин-изгнители да продаватъ дрипанитъ парцали на българския задължилъ земеделски стопанинъ вършачкаджия.

Г-да народни представители! Тази именно преценка, която правя, ми дава основание да изтъкна мисълта, че на кооперативнитъ организации, на Земеделската банка не бива да се позволява да се занимаватъ повече съ продажба на земеделски машини. И ако г-нъ министрътъ намѣри за целесъобразно, той може за известно време да спре въобще доставката, вноса на тѣзи земеделски машини у насъ, затуй защото и тѣзи машини, които се продаватъ днесъ отъ частнитъ фирми, твърде много не услужватъ на народното стопанство. Азъ разбирамъ дейността на българската кооперация, взета въобще, да бжде въ хармония съ всички останали стопански дейности у насъ, подъ непосредствения контролъ на българската държава. Азъ повдигамъ и този въпросъ предъ г-нъ министъра на земедѣлнѣто: нѣма ли да намѣри той за необходимо, всичкитъ действия на Българската земеделска банка и на кооперациитъ у насъ, респ. и на Общия съюзъ на земеделскитъ кооперации, да бждатъ подъ зоркото око на Финансовото министерство?

Стойчо Топаловъ: Стига сж инака тѣрговцитъ за кооперациитъ! Не ти прилича, търговецъ си!

Дончо Узуновъ: Г-нъ Топаловъ! Вие всѣкога искате да апостропирате. Моята кооперативна дейностъ туря Вашата въ джоба на последния човѣкъ, когото ще срещнете на улицата. А щомъ като Вие по този начинъ сждите за хората, не съмъ ли азъ въ правото си да Ви кажа: какво правите Вие въ Българския парламентъ като адвокатъ? Българскиятъ парламентъ има ли нужда отъ адвокати? Защо поставяте така въпроситъ?

Председателъ Стойчо Мошановъ: (Зѣни) Моля Ви, се, нѣма нужда отъ тѣзи разправии! Може ли таа!

Дончо Узуновъ: Ако азъ съмъ търговецъ, това съвсемъ не изключва правото ми да говоря за българската кооперация. Напротивъ, азъ трѣбва да ви заявя съ гордостъ, че тритъ кооперации, въ които съмъ участвувалъ, днесъ се намиратъ на една завидна висота, затуй защото азъ никога въ тѣхъ не съмъ поставялъ свой приятелъ съ крезовски заллати и да ги крепя тамъ, за да може да даватъ и на мене нѣщо. Не, тѣзи хора, които азъ съмъ избиралъ въ тѣзи кооперации, азъ съмъ ги ценилъ и поддържалъ съ огледъ на тѣхната стопанска дейностъ. Азъ съмъ тамъ, че българската кооперация ще може само тогава да закрепне, само тогава да трѣгне изъ правиленъ пътъ, когато, около нея, се наредятъ всички стопански категории.

Стойчо Топаловъ: Съ търговци и стражари начето!

Дончо Узуновъ: На Васъ, уважаеми господине, който приказвате срещу българскитъ търговци, азъ трѣбва да заявя, че българскитъ търговци не сж противъ кооперацията. Надникнете въ популярнитъ банки, които сж най-големиятъ кредитенъ колосъ въ нашия общественъ животъ, и вие ще видите, че най-големитъ влогове и най-големитъ смѣтки тамъ сж на българскитъ търговци. Най-непретенциознитъ, най-смирениитъ хора на българската кооперация, това сж българскитъ търговци.

Стойчо Топаловъ: Ние уважаваме търговцитъ.

Дончо Узуновъ: Погледнете другитъ кооперативни организации и вижте какво представляватъ тѣ. Какво представляватъ, напр., производнитъ кооперации? Ще намѣрите ли вие нѣкъде една производителна кооперация, въ която да не е вложенъ умътъ и опитътъ на българския търговецъ? Недейте поставя така въпроса, г-нъ Топаловъ. Азъ съмъ тамъ, че ние отъ тукъ ще трѣбва да поемемъ голѣмата идея за едно помиряване на българския търговецъ съ българската кооперация. Азъ не говоря, разбира се, за оня търговецъ, който има милиарди или милиони, азъ говоря за многочислената широка и голѣма маса отъ български търговци, които сж изградили материалния джѣкъ на българската държава. И азъ съмъ тамъ, че тази кооперация, която представлява една колективна фирма, ще трѣбва да се улови ржка за ржка съ този стопански деятелъ, българскиятъ търговецъ, за да поеме единъ другъ пътъ — къмъ възходъ. Само тамъ е спасението на кооперацията, само това е пътътъ, по който трѣбва да вървятъ нашитъ стопански и кооперативни сили.

Г-да народни представители! Ако се повдигна въпросъ за измѣнение на чл. 94, то е само отъ съображение, че Българската земеделска банка възлагаше плащанетъ на горивнитъ и смазочни материали за цѣлата страна предимно на Общия съюзъ на земеделскитъ кооперации. Ние съмъ тамъ, че наистина Общиятъ съюзъ на земеделскитъ кооперации като една кооперативна организация има предъ видъ, преди всичко, интереситъ на цѣлокупното стопанство, има предъ видъ интереситъ на многохилядната маса български земеделци и кооператори. Ние виждаме, обаче, че въ последнитъ 4 години Общиятъ съюзъ на земеделскитъ кооперации — нѣма да търся причинитъ за това — не можеше редовно, не можеше навреме да доставя тия горивни и смазочни материали. А тия горивни и смазочни материали, г-да народни представители, е абсолютно необходимо да бждатъ доставяни навреме, затуй защото на насъ ви е известно, че вършитбата се извършва въ едно строго опредѣлено време; машинитъ трѣбва да бждатъ предварително подготвени; българскитъ вършачкаджии трѣбва да бждатъ около своитъ машини по всички пунктове на България, и близки и далечни, машинитъ имъ трѣбва да бждатъ заредени съ горивни и смазочни материали. А именно това Общиятъ съюзъ на земеделскитъ кооперации не правѣше. Азъ съзирахъ нѣщо друго, че всичката тази стопанска дейностъ, възложена му по право отъ Българската земеделска и кооперативна банка, се изпользуваше и за лично обогатяване — това, което именно кооперативна България всѣкога трѣбва да слага подъ стѣклентъ капакъ. На насъ е известно, че преди нѣколко години ние имаме свръхцена 1-60 л., после тя се намали на 1-20 л., после отъ 1-20 л. стана 90 стотинки, а въ последната година горивнитъ и смазочни материали се даваха срещу една свръхцена отъ 63—65 стотинки, които отиваха за комисиони, унифицирани навла и за посредници. Не е нужно, г-да народни представители, всѣкога да се води борба, всѣкога да се критикува Българската земеделска и

кооперативна банка, която трябва да пази като зеницата на окото си. Не бива от всяка малка грешка, която видим долу в стопанския живот, да изковаваме стрели и срещу кооперативните организации. Затуй г-нъ министърът на земеделието, проучил правилно въпроса, предлага изменение на чл. 94 от закона.

Въ какво се състои изменението? Доставка на смазочните и горивните материали пакъ ще се извършва чрез търгъ от Българската земеделска и кооперативна банка, съ която г-нъ министърът на земеделието иска да гарантира на българското народно стопанство нужното количество от тия материали. По-нататък вече ще се произведе вторъ търгъ и всички български търговецъ или българска кооператива, която има средства и съоръжения, ще се яви на търга и ако даде най-ниска цена, ако предложи най-добри условия, ще вземе плащането на горивните и смазочни материали въ съответните пунктове. Вършитбата, както казахъ преди малко, трае 25, максимумъ 30 дни въ по-отдалечените центрове. Презъ това време по всички пунктове трябва да има достатъчно горивни и смазочни материали. Независимо отъ това, вие виждате, че комисията върху цената отъ 1.60 л. спадна на 63 ст., но пакъ има известна печалба, разбира се. И само за да падне веднъжъ за винаги това съмнение, че се обогатява Общиятъ съюзъ на земеделските кооперации, ние искаме да дадемъ една, тъй да се каже, полусвободна търговия съ тия материали, отъ една страна, и отъ друга страна, да не димимъ никогото отъ правото да използва капитала си, да упражни и способността си, да мобилизира и средствата си, за да може да обслужва народното стопанство.

Безъ да искамъ да окачествявамъ дейността на Общия съюзъ на земеделските кооперации като единственъ паспорть на тѣзи материали, азъ смятамъ, че не е позволено и не бива въ никакъ случай, които и да било срѣди у насъ да бъдатъ фаворизирани за сметка на други. И азъ отричамъ всякаква привилегия комуто и да било въ стопанското съревнувание и обмѣна, защото такива привилегии, мажки или голѣми, ни разкриватъ монополната система, която поражда катаклизмитъ въ стопанските и промишлените срѣди на всички народъ, задрѣства правилното развитие на единъ, изтъквава изкуствено напредъ други, но въ всички случаи резултатътъ е стопанскиятъ хаосъ. Ако въ много случаи, обаче, държавата въвежда монополи, каквито често се създаватъ, благодарение на многоусложнените нужди и изисквания на живота, то тѣзи монополи се оправдаватъ тамо тогава, когато еднакво и при съвсемъ равни условия се третиратъ и застъпватъ всички частни, юридически и стопански единици, подпадащи подъ обсега на такъвъ монополъ. Противното е злокачествена стопанска интервенция на държавата, която задълбочава кризата и разстройва силите на стопанските срѣди.

Следъ като имаме тази свободна търговия съ горивните и смазочните материали, азъ трябва да отворя и другия листъ отъ историята на чл. 94 отъ закона, а именно листа на съмнението, което обществото изказва къмъ тѣзи, които се занимаватъ съ тази търговия.

Г-да народни представители! Фирмата—доставчикъ натварва една цистерна и, съгласно закона за българските държавни желѣзници, я отправя въ единъ пунктъ, приключно въ Плевенъ. Ако има някакви липси, ако има нещо друго, ще се констатира отъ желѣзнопътния персоналъ. По-нататъкъ цѣлата отговорностъ за теглото и за качеството на самия материалъ трябва да легне върху паспорть и представителитъ на други държавни институти, подъ чието зорко око е влѣзълъ той материалъ. На вместо казваха, че частните фирми спекулирали, давали малко тегло, давали недоброкачественъ материалъ. Това твърдение ще трябва да се докаже. И понеже до днешенъ день не е доказано, то си остава само една абсурдна измислица.

Азъ смятамъ, г-да народни представители, че това обвинение днесъ не се поддържа, защото машинопритежателитъ въ последните нѣколко години се снабдиха съ варели. Азъ живѣя 13—14 години съ болките и страданията на тѣзи срѣди и твърдя, че днесъ 85% отъ българските машинопритежатели иматъ варели. Това твърде много улеснява задачата, която си слага за разрешение законопроектътъ, внесенъ отъ г-нъ министъра на земеделието. И азъ съмъ абсолютно сигуренъ, че ние наистина при една свободна търговия, такава, каквато е визирана въ законопроекта, ще имаме тази година въ всички пунктове на страната, близки и по-далечни, най-ниски цени за тѣзи материали и ще имаме една действително на време извършена вършитба. И тукъ азъ бихъ апелиралъ къмъ онѣзи,

които всичко друго наричатъ лошо, всичко друго наричатъ пакостно, а живѣятъ само съ симпатии къмъ Общия съюзъ на земеделските кооперации или къмъ кооперативитъ: нека Общиятъ съюзъ на земеделските кооперации се запретне да организира всички кооперативи у насъ, да излѣзе на свободно състезание и да даде най-евтините цени и всичко онова, което предлага законътъ. Въ такъвъ случай нека Общиятъ съюзъ на земеделските кооперации да бѣде сигуренъ, че ще бѣде предпочетенъ предъ всички други организации. Въ всички случаи той не може да стои подъ гарантираната сѣпка, подъ монополната сѣпка на Българската земеделска и кооперативна банка и отъ тамъ да разпореджа съ съдбата на многобройните машинопритежатели, които сѣ вложили въ инвестиции два и половина милиарда лева. Тѣзи два и половина милиарда лева, г-да, сѣ народни средства и ние ще трябва да ги пази́мъ. За тази година ние предвидѣхме съответни служби, които, по силата на единъ законъ по Министерството на земеделието, ще трябва да преглеждатъ машините предварително, за да излѣзатъ тѣ на хармана свършено годни.

Ние приказваме винаги за българското село, ние искаме да дадемъ едно наистина качествено производство на българското село. Е добре, ето единъ случай да докажемъ, че действително всичко това, което приказваме, го поддържаме. Нека дадемъ евтини горивни и смазочни материали въ служба на българското село, нека да гласуваме съ единодушние този законопроектъ, за да можемъ да дадемъ, отъ друга страна, и една евтина, навременна и качествена вършитба, защото всичко това се отразява върху цената на зърненото производство на българския селянинъ. Съ другитъ закони, които прокарахме, съ този законопроектъ, който разглеждаме днесъ и съ редицата други закони, които ще прокараме утре, ние ще трябва да направимъ една низа отъ стопански закони, съ които да спечелимъ сърдцето на българския земеделецъ—производителъ, и той да почувствува, че наистина отъ този Парламентъ излизатъ закони, които се отразяватъ благотворно върху неговата стопанска дейностъ.

Г-да народни представители! Азъ нѣма да се спирамъ на самия законопроектъ, защото той не е нищо друго, освенъ копие на стария законъ, съ това разширение, което казахъ. Азъ искамъ да се спра на нѣколкото бележки, които направихъ мой добъръ колега г-нъ Струнджевъ. Той засегна въпроса за моторните лодки и за яромелките. Това положение, г-нъ Струнджевъ, съществува и въ стария законъ. Азъ не бихъ ималъ нищо противъ, да се уясни тази работа, въ смисълъ, че става въпросъ само за яромелките, които действително ще обработватъ храни за фуражъ, а не за да конкуриратъ мелницитъ. Азъ съмъ съгласенъ съ Васъ, г-нъ Струнджевъ, че мелничаритъ, успоредно съ вършачкаджията, въ негово време, при ония цени, които имаха тогава зърненитъ храни, инвестира голѣми капитали, пѣхна си главата тамъ, където не може да му мине дори прѣста, и затова днесъ виждаме българските мелничари при единъ капиталъ отъ единъ и половина милиарда лева, както вие го изчислихте, вложенъ въ валцови мелници, да се намиратъ въ тежка криза. Не можемъ да оставимъ тѣхъ подъ мащерна грижа, ако машинопритежателитъ слагаме подъ майчина грижа. Така, както е сложенъ законопроектътъ, г-нъ Струнджевъ, нѣма защо да се опасавате, защото законътъ и сега ще бѣде приложенъ, както е билъ приложенъ въ миналото. Тамъ не може да се спекулира.

Г-да народни представители! Схващайки голѣмото значение на Българската земеделска и кооперативна банка въ нашето общество, по-скоро въ нашия земеделски и промишленъ животъ, азъ нѣма да засегна известни работи, които днешниятъ законопроектъ позволява да се кажатъ за нея. Азъ отбелязахъ като единъ голѣмъ нейнъ дефектъ, като единъ белегъ на лоша стопанска дейностъ именно доставката на земеделски машини за българското земеделие. Въ 1928 г. г-нъ Христовъ бѣше първиятъ министъръ, който искаше да машинизира българското земеделие и се стовариха толкова тежки и лоши машини върху българската кооперация главно, че и днесъ едва ли има въ България кооперация, подъ стрѣхата на която да не намирате 4—5 ржжидаси и за нищо ненужни машини. Тѣмко това показва, че Българската земеделска банка е надхвърлила своето назначение, че тя е вдигнала много високо мѣрника. И именно защото днесъ сѣ обрънати очитъ ни къмъ нея, защото тя е, която се явява като колосъ въ нашия стопански животъ, защото искаме да я изтикаме на прѣденъ планъ, за да може да повдигне жизненитъ сили на българския земеделецъ, да я направимъ добродушна, за да може да пригърне цѣлото село и да му даде кредитъ чрезъ своитъ богати пазни — само за това азъ не искамъ

да отбележа някои и други неща, които съм, смятам, грижливо на Земеделската банка. Но аз считам, че г-н министърът на земеделието, който доказа, че познава условията за правилното развитие на нашето земеделие, непременно ще обърне сериозно внимание на тази забележка, която правя, ще види разрушителната дейност в това направление и на време ще вземе съответните мерки, за да я премахне.

Считам, г-да народни представители, че направих необходимите бележки, че подкрепих законопроекта със сериозни аргументи, и че и вие ще го гласувате по съвместно така, както и аз ще го гласувам. Изясних се по въпроса за кооперациите, апелирайки към вас, тогава когато видите един стопански деятел, от каквато и сфера да излиза той, да не го хичите непременно с неговото название в живота, защото според мен културният човек, интелегентният човек в никой случай не бива да се развива само в една посока. И аз, черпейки твърде голям кураж от онова, което е дала българската кооперация, от младина още не съм искал да хвърля никога, и до сега не съм хвърлил камък срещу нея, но решително съм се борил долу, решително съм критикувал, когато ми се е удавало случай, и с перо ония, които гласкат българската кооперация по различни пътища, когато тя има само един път, а този път е пътят на подбиране на моментите, на подбиране условията, да се изпитва почвата, когато ще се гради и когато ще се поставя основния камък на една кооперативна организация. Тук аз трябва да кажа няколко ласкави думи за българската популярна банка. Вие виждате как българската популярна банка бързо израства в нашия обществен живот. Вие виждате българската популярна банка днес да обединява цялото българско народно около своите каси, но и тук вие също виждате онези червеи, онези бацили, за които говори г-н Драндаревски. Аз още не мога да си обясня защо имаме два съюза на популярните банки в България. Аз още не мога да оправдая различните пътища на тези две кооперативни организации.

Председател Стойчо Мошанов: (Звъни)

Дончо Узунов: И когато говорим за кооперативна идея, тези неща, г-да народни представители, не бива да ги забравяме. Значи, има нещо гнило. А кооперативната идея е толкова чиста и толкова божествена! Тя носи само християнство, тя носи само любов. Така ли е у нас? Защо тогава ние не погледнем действителността в очите? Защо тогава някои от нас, или някои от българските сръбни критикуват всеки един, който има куража да излезе и да критикува гнилото в кооперацията, както бихме критикували всякъде, където има гнило?

Завършвайки своята реч аз очаквам, че Общият съюз на земеделските кооперации, респ. и Българската земеделска банка ще могат наистина сега чрез измъненето на този закон да насочат своите усилия по един правилен път, за да могат да спечелят сътрудничеството на всички ония, които очакват облаги. Тъй ще спечелят още повече симпатиите на цял български народ и на ония 20.000 машинопритежатели, за които аз предварително заявих, че са най-големите стожери, че са най-големите пионери в българското земеделско стопанство. Идеята, че българският машинопритежател е банкер, отдавна изфигуря, отдавна изчезна. Днес и българският машинопритежател е под тежестта на страшни задължения. Обаче той днес е пак съвместен поглед към развитието на българското земеделие. Вие ще го видите черен, опрашен от главата до краката, около своя трактор; вие ще чуete псеньта на българската вършачка, която не гони само чисто егонистични цели, а върши една народостопанска работа, защото едно механизирано земеделие дава винаги много по-добри резултати.

Г-да народни представители! Аз ще гласувам за законопроекта и ви моля и вас, заедно с мен, да го гласувате. (Ръкоплескания от дясно и от ляво)

Председател Стойчо Мошанов: Има думата народният представител г-н Иван Петров.

Иван Петров: (От трибуната) Г-да народни представители! Ще бъда съвършено кратък. Ще кажа само няколко думи по законопроекта, придържайки се въ рамките, които той ни поставя.

Настоящият законопроект е един от редицата законопроекти, които пристигат до сега и които ще има да приемат в бъдеще, с които се изразява стопанската по-

литика на днешното правителство. Аз ще гласувам за законопроекта по начало, но ще искам след туй да отиде той в комисията, за да претърпи там някои корекции.

Г-да народни представители! Няма съмнение, законопроектът има една главна задача: да улесни нашето стопанство, да се снабди — чрез фаворизацията, която дава, със освобождаването от мита, такси и пр. — с евтини горивни и смазочни материали, нужни за ония земеделски машини, които изискват такива материали. Няма какво, мисля аз, да разискваме по този въпрос, който засяга една общостопанска проблема. Трябва да бъде посрещано с радост от нас онова, което цели да стимулира механизирането, механизиранието, улесняването на земеделския труд, онова, което е от естество да допринесе за по-рационалното разработване на нашата земя, за по-добрата валоризация на земеделския труд.

Но наред с така поставената обща цел на законопроекта, която е в хармония с стопанската политика на правителството, ние ще трябва да погледнем по-отблизо и на другите цели, които се преследват с него. Аз не искам тук да влизам във подробности, да разглеждам какво участие взимат частните лица, какво участие взимат кооперациите в доставянето и разпределянето на тия горивни и смазочни материали. Законопроектът цели да се доставят евтини горивни и смазочни материали за ония машини, които са необходими за нашето земеделско стопанство. Това — добре. Но аз отивам по-нататък. Аз считам, че не можем да се спрем до тук, че ние ще трябва да отидем по-нататък. Нашата грижа трябва да бъде преди всичко за нашия земеделестопанин. Не можем да кажем сега: да отпуснем при безмитен внос горивни материали и за мелници и за яромелки и за всички машини, които не подпомагат непосредствено труда на земеделеца-стопанин. Когато ще даваме облекчения с оглед да улесним цялото стопанство, това е едно, а когато ще даваме облекчения, които целят да улеснят непосредствено производството на земеделския стопанин, това е друго.

Ето защо, аз считам, че в комисията ще трябва да се свършва по-обстойно на обектите изроеми в законопроекта.

Говорим се за вършачките. Няма защо да отричаме ролята на вършачката в нашето стопанство, на моторния плуг, дори на помпата за изпомпване вода за градините и пр. По това няма защо да разискваме, но ние ще има да разискваме, по друг въпрос: облекчения, които даваме, ползуват ли непосредствено земеделеца-стопанин? Или друго-яче поставен въпросът: от освобождаването от мито на горивните и смазочните материали, ще ли има полза земеделестопанин?

Вие виждате, че нашата грижа се свежда към това — да подобрим хада, да валоризираме продукта на земеделския стопанин. Знаете, че държавата плаща сега 3-50 л. килограма жито на производителя, когато на външния пазар цената е 1.05—1.15 л. килограма. Тази разлика я понася колективитетът, българската държава. Друго е когато се дава облага направо на производителя, а друго е, когато тя се дава на посредника.

Ето защо нямам нищо против за всички тия трактори и моторизирани земеделски машини, които служат на земеделското стопанство, да дадем на стопаните им земеделски евтини горивни материали, но да дадем тия привилегии само за ония стопани, които са в непосредствен контакт с земеделестопанин. Като дадем право на тия стопани да се ползуват от облекчения по този закон, ще искаме и задължения от тях. Конкретно казано: този който има вършачка за собствените си нужди, понеже работата му е свързана с стопанството му, ще му разрешим безмитен внос на горивни материали, които са нужни за двигателя му. Но на ония, който е собственик на вършачка и който, след като 3 дни вършее за себе си, ще отиде през останалите 33 дни да вършее на другите и ще събира уем, защо да му даваме безмитни горивни материали? Ако дадем и на такъв стопанин безмитни горивни материали, тогава ще трябва да дадем възможност на г-н министъра на земеделието да нареди съответно намаляване на уема.

Христо Василев: Това е негово право по закона.

Иван Петров: Не по закон. Ние ще трябва специално тук да го стимулираме.

Христо Василев: И по закона е така.

Иван Петров: Моля, г-н Василев.

Ето защо азъ считамъ, че ще трѣбва въ текста на чл. 94 изрично да упоменемъ, че тѣзи материали ще бждатъ до- ставяни безъ мито само на стопани, които ги употребяватъ за тѣхни лични стопански нужди, и второ, да дадемъ тая привилегия само на собственици на вършачки, докато рабо- тятъ за свои нужди. Сѣщото да се отнася и за ярмомелка- джитѣ. После ще ви кажа какъ стои въпросътъ съ ярмо- мелкаджитѣ. Правъ бѣше г-нъ Струнджевъ въ оная частъ отъ своята речъ, кждето говори за ярмомелкитѣ. Но мисълта ми е, че колчемъ една вършачка или другъ дви- гателъ свързанъ съ земеделското стопанство, започне да работи на други стопанства и срещу това собственикътъ на машината ще получава уемъ, тогава трѣбва да интервенира г-нъ министърътъ на земеделието, като нормира уема.

Христо Василевъ: Той и сега го нормира.

Иванъ Петровъ: Иначе нѣма смисълъ да създаваме та- кива постановления, защото съ тѣхъ ще фаворизираме нѣкои хора, които работятъ съ машини подъ каквато и да е форма — кооперативна или друга. Азъ зная случаи, когато нѣколко стопани се събиратъ, купуватъ коопера- тивно една вършачка, вършеятъ за себе си, а следъ като извършеятъ своето, повечето отъ времето работятъ на други, съ огледъ да си доставятъ печалби. Нѣмамъ нищо противъ това, но въ такива случаи искамъ интервенцията на г-нъ министра за нормиране, за определяне нивото на уема.

Искамъ да обърна вниманието ви, г-да народни пред- ставители, и на друго. Ние не бива да насърчаваме нѣкои производства безогледно. Като че ли г-нъ Струнджевъ пожела да дадемъ безмитенъ вносъ и на горивнитѣ ма- териали за мелницитѣ. Една такава мисълъ като че ли лансира г-нъ Струнджевъ. Мелницитѣ сѣ индустриални предприятия и мисля, че тѣ нѣма защо да влизатъ въ об- сега на този законопроектъ.

Никола Контевъ: И не влизатъ.

Иванъ Петровъ: Тѣ иматъ други привилегии по закона за насърчение на индустрията, нѣма защо съ този за- конопроектъ да имъ създаваме други привилегии.

Виждамъ, че въ законопроекта се засѣгатъ и ярмомел- китѣ, двигатели на помпи и др. Азъ бихъ желалъ, когато се стремимъ да впрегнемъ водната сила въ земеделското стопанство чрезъ електрификацията, да не насърчаваме вноса на моторни двигатели съ гориво, защото сѣ скъпи. Ние трѣбва да насърчаваме вноса само на ония машини, които използватъ за двигателъ електричеството, добивано отъ водна сила.

Не искамъ тукъ да се спирамъ на въпроса за рибо- лова. Азъ мисля, че погрѣшно риболовътъ е засѣгнатъ съ този законопроектъ, защото този законопроектъ трѣбва да засѣга само земеделското стопанство. Не е умѣстно да се предвижда тукъ безмитенъ вносъ на гориво за ри- барски моторни лодки.

Азъ казахъ, че ще бжда свършено кратъкъ. Желая, г-да народни представители, законопроектътъ да мине на първо четене, да бжде приетъ по принципъ и въ коми- сията да се направятъ ония корекции, които ще бждатъ най-целесобразни съ огледъ, както казахъ, целта на за- конопроекта и обсега, който той има. (Ръкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Председателъ Стойчо Мешановъ: Има думата народ- ниятъ представител г-нъ Христо Василевъ.

Христо Василевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни пред- ставители! Азъ смѣтамъ, че въпросътъ трѣбва да се даде въ една свѣтлина, която да отговаря на истината. Азъ под- държамъ, че привилегията не е дадена на отдѣлнитѣ лица машинопритежатели — вършачкаджии, тракторджии, гра- динари, рибари и др. — а за да се създадатъ условия за стопанско развитие. Тя е дадена тогава, когато сѣ липсвали тия машини. Целта е била да се създадатъ условия за машинизиране на нашето земеделско сто- панство. Отъ 1923 г., откато се създаде законътъ, се създадохъ условия да бждатъ внесени въ Бъл- гария и трактори, и вършачки и помпи, и мотор- чета за напояване, както и машини за риболовъ, който бѣше у насъ първобитенъ и нѣмаше възможностъ да използва сръдствата за модерно риболуване въ вж- трешността на морето. Законопроектътъ накара бѣжан- цитѣ-рибари да се коопериратъ, да следватъ примѣра на лавозетъ, каквито има по Малоазиятския брѣгъ, които използваха моторни лодки за ловене на риба и я про- даваха на нашия брѣгъ. Създаде се законъ да бждатъ

лишени тѣ отъ правото да идватъ да продаватъ своята риба на българския черноморски брѣгъ. И старитѣ ри- барски лодки бѣха замѣстени съ мотори — аламати. Този законопроектъ е широкъ. Той не засѣга само вършач- каджитѣ, той не засѣга само рибаритѣ. Той засѣга цѣ- локкупното стопанство, за да го машинизира. Тая приви- легия, която даде законътъ, именно създаде условия за ма- шинизиране на нашето стопанство. И азъ мога да ви за- ява, че най-машинизираната страна на Балканския полу- островъ, това е България. България е най- модернизираната въ това отношение, но съ голѣми жертви за ония, които се уловиха да машинизиратъ нашето стопанство. Тукъ е мѣстото да наблегна, че машинизирането не е дѣло на богати хора. Машинизирането е дѣло на най-буднитѣ въ българското село — на учителскитѣ, на свещеническитѣ семейства и на онѣзи, които сѣ свършили сръдни и нисши земеделски училища. Тѣ, съ своитѣ малки материални сръдства, събрани на групички отъ 10—15—20—50 души и кооперативно — има надъ 300 такива кооперации въ страната — вземаха земеделски машини и започнаха да модернизируютъ нашето земеделско стопанство. Като соб- ственици на тѣзи машини, които сѣ само 4.500 у насъ, има заангажирани надъ 30.000 стопани, 20.000 отъ които сѣ вече въ Погасителната каса. 20.000 стопани на вършачки и други машини сѣ въ Погасителната каса и искатъ облек- чения за своитѣ задължения, защото, както казаха и преждеговорившитѣ оратори, вносътъ бѣше безконтро- лень, машинитѣ се продаваха на много високи цени и отдѣлнитѣ стопани бѣха въ невъзможностъ да се спра- вятъ съ задълженията си.

За да ви илюстрирамъ какво е положението на маши- нопритежателитѣ, ще ви прочета само три писма отъ единъ нашъ колега, отъ г-нъ Димитъръ Марковъ, който сега не е тукъ, и който като пълномощникъ на петъ души, които иматъ една гарнитура, се обръща за съдействие къмъ Съюза на машинопритежателитѣ, на който азъ съмъ пред- седателъ. Въ 1931 г. той ни пише и завършва своето писмо така: „Моля Ви направете всичко възможно отъ Ваша страна предъ респективнитѣ мѣста и ни съобщете сега въ какво положение е въпросътъ, защото тѣ се много безпо- коятъ и сѣ въ едно положение на пълно отчаяние.“

Следва друго писмо отъ сѣщия колега, което завършва: „Даденитѣ отъ Васъ увѣрения не се сбждватъ, а друже- ство „Комерциумъ“ действува и ще ги остави на улицата. Моля бързата Ви интервенция. На Вашъ изходящъ №“ — еди кой си.

Нашиятъ колега Димитъръ Марковъ отива и води пре- говори съ фирмата „Комерциумъ“ и въ края на краищата съобщава следното: „Приложено Ви изпращамъ сумата 200 л. въ две банкноти по 100 л. за членски вносъ на моитѣ довърители. Въ допълнение на изложението ми дълга да Ви съобща, че д-во „Комерциумъ“ ни отпрати писмо, съ което заявява, че е готово да направи отстъпка по първоначалния пазарлъкъ, ако моитѣ довърители се съгласятъ при допълнителна гаранция да взематъ наново въпросната вършачка. При положението, въ което се на- миратъ довърителитѣ ми, тѣ не сѣ въ състояние да при- ематъ вършачката и желаятъ да ликвидиратъ, безъ да имъ се възвръща вършачката и да запазятъ само имо- титѣ си“.

Такива случаи има много — надъ 2.500 гарнитури, които притежатели, на брой 20.000 души, сѣ въ Погасител- ната каса. Всички до единъ сѣ готови да върнатъ обратно своитѣ трактори и своитѣ батози на Българската земе- дѣлска банка и на всички частни фирми, само и само да запазятъ имотитѣ си. Следъ внасянето на тия машини у насъ, поради спадане ценитѣ на земеделскитѣ произведе- ния, и най-важно, поради постоянната игра съ чл. 94, се дойде до следното положение: 3.000 трактори у насъ, които имаха предназначение да дадатъ дълбока оранъ и да създадатъ една машинизирана работа въ нашето стопан- ство на кооперативни или частни начала, не можаха да да- датъ очаквания резултатъ поради отнемане на привиле- гията.

Азъ съмъ длъженъ накратко, понеже ценя вашето време, да напомня, че тая привилегия бѣше отнемана нѣколко пѣти. Отъ 1932 г. я възстанови тогавашниятъ министъръ на земеделието г-нъ Гичевъ. Тя бѣше тогава смислата, както сега се възстановява. Това, което казва г-нъ Иванъ Петровъ, не е нѣщо ново. Това е остатъкъ отъ 1932 г. — текстуално се възстановява привилегията по чл. 94. Въ послѣствие министъръ Стефанъ Стефановъ пакъ я отне Г-нъ министъръ Муравиевъ я възстанови само за една частъ — за петрола и нафта. Така продължи до 1933 г., когато на нова смѣтка тая привилегия я отнѣха. Тогавъ г-нъ Гуневъ се съгласи да се върне половината отъ при- вилегията, но другата половина не се възстанови. При

тоя начин на доставяне и пласментъ се дойде до това положение, че 3.000 трактори у насъ стоятъ безъ работа. Тръбва да се разбере, че привилегията не се дава на отделната личност, която притежава машината. Привилегията се дава на земеделскитъ стопани. Ако вървимъ по логиката на г-нъ Иванъ Петровъ, къде ще отидемъ? Знае се кои притежаватъ земеделски машини у насъ — сръбни земеделски стопани, които иматъ до 100 декари земя. Ние имаме 20 милиони декари работна земя, които трѣбва да се обслужватъ отъ тия земеделски машини, а сега се обслужватъ само 14 милиони декари. 6 милиони декари не се обслужватъ отъ земеделскитъ машини. Привилегията по чл. 94 се дава на земеделско-стопанинъ, а машинопритежателътъ е подъ санкциитъ на закона за платено използване на земеделскитъ машини и двигатели. Презъ всѣки сезонъ, презъ лѣтото, става мобилизация на земеделскитъ машини. Г-нъ министърътъ съ своитъ органи разпредѣля района на вършачкитъ. Въз основа на една калкулация, на една сметка, той опредѣля уема. Който не иска да работи, има санкции — спиране на машинитъ, глоба, конфискация и т. н. Взети сѣ всички мѣрки отъ законодателя още отъ времето, когато бѣше министъръ Димитъръ Христовъ, што привилегиитъ да сѣ въ полза на земеделското стопанство. Това, което бѣ прокарано въ 1925 г., създаде условия за внасяне на земеделски машини у насъ. Но за голямо съжаление ние не използваме отъ 4—5 години тия машини. Ако ги използвахме, нѣмаше да има липса на фуражъ, защото всѣки площи, засѣти съ трактори, даватъ много плодъ, защото дѣлбоката оранъ запазва повече влагата. Поради това сега губимъ съ милиони килограми зърнени храни.

Законодателятъ е предвидѣлъ всички санкции по отношение годността на машинитъ. Една машина може да бѣде пустната въ движение само когато е исправна. Отъ това, което ставаше досега, ние имаме най-малкъ интересъ. Азъ мога да ви заявя, като председател на Съюза на притежателитъ на вършачки, че трѣбва сериозно да се ремонтиратъ машинитъ, за да се добие онова, което се цели съ тѣхъ. Съ тѣхното ремонтиране ние можемъ да добиемъ стотици милиони килограми зърнени храни въ повече. Истинската модерна вършитба се явява въ полза на земеделскитъ стопанства. Ако извършите 100 спони по първобитенъ начинъ и ако извършите същитъ съ една машина добре ремонтирана и пригодена за работа, добивътъ въ втория случай е много по-голямъ. Затова следъ като машинопритежателътъ си вземе уема, трѣбва да вземе и нѣколко процената пълнось, заради онова, което е добило въ повече при машинната вършитба въ сравнение съ първобитната вършитба. Това значи истинско машинизиране. Ако при машинизираната вършитба имаме същитъ резултати, които имаме и при първобитната вършитба, нѣма смисълъ да насърчаваме машинизирането. Ако действително дойдемъ да тамъ, че приложимъ истински закона съ неговата строгостъ, съ неговитъ санкции, много ще спечелимъ въ качеството на вършитбата. Тогава всѣки машини ще бѣдатъ пригодени така, че ще даватъ максимумъ спестяване чрезъ намаляване изхвърлянето на зърна въ сламата. Тогава ще имаме надъ 100 милиони килограми храни спестени отъ използване на модерниитъ сръдства за вършене.

Съ модернизирания начинъ на извършване се прибира бързо реколтата. Бързото прибиране на реколтата съ жетварки и трактори може да донесе грамадни ползи, особено въ време на чалгитъ и при вѣроятността, че въ всѣки моментъ може да се яви градъ. При тия безспорно голѣми ползи ние не можемъ да не бѣдемъ доволни, че г-нъ министърътъ на земеделието, както и всѣки ония, които сѣ му дали своето съдействие, искатъ да разрешатъ единъ голѣмъ и боленъ въпросъ. Той не е въпросъ на отделния стопанинъ, а е въпросъ на стопанска България. Вие виждате, че машинопритежателитъ сѣ дошли до положението да се откажатъ отъ своя инвентаръ. Въпрѣки привилегията, която ще имъ дадете, азъ мога да ви кажа, че стопани на около 1.500 гарнитури сѣ готови да ликвидиратъ своитъ машини само да имъ се запазятъ имотитъ. Далъ каквото далъ — кой далъ 100 хиляди, кой далъ 200 хиляди, кой далъ 300 или 400 хиляди лева — тѣ ще пожертвуватъ тия пари. Нека взематъ машинитъ фирмитъ, нека ги вземе държавата, само да бѣдатъ освободени тѣ отъ задължения. Ако има нѣкой въ земеделска България, който да е почувствувалъ кризата, и ако има разорени стопански единици, и то най-беднитъ, най-жизнеспособнитъ, това сѣ притежателитъ на едъръ земеделски инвентаръ.

Иванъ Петровъ: И въпрѣки това, пакъ отиватъ да купуватъ вѣршачки!

Христо Василевъ: Който отива да купува, да си прави сметката. Ето единъ начинъ, по който тѣ могатъ да купятъ. Ако се намѣси държавата, тѣ могатъ да намѣрятъ много свободни гарнитури, които да купятъ. Но важно е, че министърътъ на земеделието има право по законитъ, които съществуватъ, да не позволява спекулацията съ труда на земеделеца. Това негово право по закона той ще го използва тѣй, както го използваха всѣки министри досега.

Иванъ Петровъ: (Казва нѣщо)

Христо Василевъ: Г-нъ Петровъ! Всѣки министъръ използва това право. Отъ 1928 г. досега не е имало български министъръ на земеделието, който да не е билъ винаги на страната на зърнопроизводителя. За всѣки министър, които сѣ делили отъ 1928 г. досега, опредѣлянето размѣра на уема е било въпросъ на сметка, въпросъ на справедливостъ, въпросъ на задоволяване едната и другата страна. И сега вървамъ, че г-нъ министърътъ на земеделието ще изпълни достойно своя дългъ къмъ земеделско-производителъ.

Г-да народни представители! Следъ тия нѣколко думи, съ които азъ очертавамъ истинскитъ задачи на самия законопроектъ, азъ ще премина на другъ единъ въпросъ — въпросътъ за търговията съ горивнитъ и смазочнитъ материали.

Г-да народни представители! Имаше две течения за разрешението на този въпросъ. Станаха конференции, на които и азъ присъствувахъ като председател на Съюза на притежателитъ на едъръ земеделски инвентаръ и изложихъ становището на нашата организация. Имаше и други становища, които се изнесоха, и въ края на крайщата министърътъ на земеделието излѣзе съ своето становище, което не е нито наше, нито на другитъ, и ние бѣхме принудени да се преклонимъ. Защо? Защото съ него се отнема възможността за спекулация съ горивния и смазочния материалъ, защото се създаватъ условия за едно правилно използване на земеделскитъ машини въ нашето земеделско стопанство. Най-напредъ ще има единъ постоянни цени. Свободната търговия бѣше създавала единъ хаосъ, при който нѣмаше една установена цена и нѣмаше гаранция, че въ всѣки пунктове може да има цалице горивенъ и смазоченъ материалъ. Търговата система, която е възприелъ г-нъ министърътъ, е пълна гаранция, че действително привилегията, която се дава, ще бѣде за този, за когото се дава. Тържната система при доставкитъ и тържната система при разпредѣлянето на материалитъ е едно съвършенство, едно разрешение на въпроса най-справедливо, защото всѣки ония, които желаятъ да служатъ на народното стопанство, ще се поставятъ при еднакво изгодни условия. Азъ чухъ много критики отъ търговци, които не сѣ доволни, чухъ критики и отъ кооперативи, които не сѣ доволни. И мога да ви заявя, че въ дадения моментъ нѣма доволни нито търговци, нито кооперативи. Единъ-само ще бѣдатъ доволни — онѣзи, които ще използватъ привилегията. Ще бѣде доволно нашето земеделско стопанство. (Ржкоплъскания отъ лѣво) Като кооператоръ, азъ държа за правилното развитие на нашето кооперативно движение и заявявамъ — заявявамъ съмъ го и другъ пътъ — че ние ще дадемъ цѣлото си съдействие, особено на Общия съюзъ на българскитъ земеделски кооперации, ако той съ своя апаратъ се яви на едно свободно състезание, съ „Петролъ“, „Редевенца“ и др. и даде най-евтина оферта за доставка и за пласментъ. Достатъчно гаранции сѣ му дадени въ поемнитъ условия. Първо, той има една гаранция, че всѣки, които ще се явятъ на търга при доставката, държатъ цѣлия си подвиженъ паркъ на разположение на пазара. Тукъ има да играятъ роля и кооперативната централа „Напредъ“, и Общиятъ съюзъ на земеделскитъ кооперации, и всѣки фирми, които досега казваха: „Висни ограничавате, не ни давате права; ние ще ви дадемъ най-евтини материали“. И когато така е разрешенъ въпросътъ, тѣ не сѣ доволни. Азъ имъ казахъ: г-да, това показва, че вие при свободната търговия не сте търсили да ни поднесете евтини материали, а сте търсили въ хаоса да намѣрите момента да ни оберете. Същото азъ мога да кажа и на кооперативнитъ организации, които сѣ недоволни. Какво искате, г-да? Законната печалба ще ви се даде. Но ако вие търсите специални привилегии, за сметка на най-злепоставеното земеделско стопанство у насъ, да имате гарантирана нѣкаква свръхпечалба, това не може да се допусне. И азъ смѣтамъ, че въпросътъ е разрешенъ много правилно. Дава се възможност на пълно и свободно състезание. И азъ поздравлявамъ министра на земеделието, че е намѣрилъ най-добра форма, за да не даде възможностъ нито на коопе-

ративит, нито на отделните фирми да атакуват и да злоупотревят, да разправят, че този бил заинтересуван, че онзи бил заинтересуван. Ще се стегнат добре, ще организират своите капитали и своя апарат за доставка и пласмент, и този, който вземе търга, ще има на разположение цялата организация на Съюза на притежателите на едър земеделски инвентар. Ако нѣкъде се яви картел, ще съберем по 2.000 л. помежду си, 10 милиони лева, и ще чулим главата на всеки, който иска да спекулира. (Ржкоплѣскания отъ лѣво)

Председател Стойчо Мошановъ: Има думата народният представител г-нъ Михайлъ Донсузовъ.

Михайлъ Донсузовъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Въ Парламента се произнесоха много речи въ защита на селото и за подпомагане главно на земеделеца-производител въ неговия стопански живот. Съ тѣзи речи се целѣше да се допринесе за подобрене на материалното положение на земеделеца-стопанинъ, който, всички чувствуваме, е много зле поставенъ днесъ при своята работа въ село поради обезценяване на продуктите, които произвежда. Следователно, да се увеличи неговият доходъ, това е принципниятъ въпросъ, за разрешението на който се внесоха редица законопроекта. Всички признаваме, че селото е основата на България и че ако неговото положение се подобри, ще бѣде подобро положението и на другитѣ съсловия въ нашата страна. Следователно, всички законопроекта, които се слагатъ на разглеждане, трѣбва да бѣдатъ отъ такъвъ характеръ, че да подпомогнатъ земеделското стопанство.

Съ вънасянето на този законопроектъ държавата се лишава отъ 8-10-12 милиони лева, които, безспорно, ще отидатъ въ полза на земеделското стопанство. Азъ, обаче, си задавамъ въпроса, дали тази сума, съ която се намаляватъ приходитъ на държавния бюджетъ, ще отиде въ помощъ на селото и непосредствено на земеделеца-стопанинъ, или ще бѣде разпредѣлена между търговци, посредници и пр., а селото да не почувствува никаква облага? И ако ние се убедимъ, че министърътъ на земеделството цели съ този законопроектъ действително да подпомогне селото, да увеличи неговата доходностъ, естествено, ние ще гласуваме съ удоволствие този законопроектъ.

Никола Контеръ: Той е убеденъ, щомъ като го е внесълъ.

Михайлъ Донсузовъ: Дано е така. Трѣбва да бѣде така. Ние имаме у насъ близо 4.000 вършачки — не зная точното имъ число — и може би имаме и толкова трактори. Когато смазочнитъ и горивнитъ материали за тѣхъ ще се даватъ на по-евтина цена, ние искаме да знаемъ, кои ще се ползватъ отъ тая облага. Има машини, които сѣ кооперативни, има машини, които сѣ обществени, има машини, които сѣ частни, има машини, които се притежаватъ на акционерни начала. Дали стопанитъ, които притежаватъ тия машини, ги използватъ за себе си или ги даватъ подъ наемъ — ето това е въпросътъ, който ме интересува. Една кооперативна вършачка, притежание на 50-60 души, ще се използва отъ всички селяни; една общинска вършачка ще работи за цялото село; една частна вършачка, на едно лице, на единъ търговецъ, ще работи само за него; една вършачка, притежавана отъ 4-5 души въ едно село, ще работи, освенъ за тѣхъ, и за чужда смѣтка. И мене ме интересува, това улеснение, което се дава на земеделското стопанство съ този законъ, ще ползува ли самото стопанство или ще отиде за въ полза на частни лица. Ако законопроектътъ улесни вършачки, които сѣ обществени, кооперативни, общински или държавни, има смисълъ, защото, като се покриятъ малките разноси по поддържане на машината, печалбата, която ще остане, ще бѣде за самото село. Ако вършачката е частна или на акционери, улеснението, което се дава съ този законъ, ще отиде като печалба на частни лица или групи.

Безспорно, машинитъ сѣ една необходимостъ въ земеделството. Машинизирането ще бѣде отъ полза за самото производство. Но азъ намирамъ, както каза г-нъ министърътъ на земеделството, както и ние всички говоримъ тукъ, че самъ когато машинизираме българското село чрезъ обществени сръдства, тогава ние можемъ да внесемъ печалбата въ самото производство и селянинътъ-стопанинъ ще почувствува облага. Иначе той нѣма да ги почувствува. Тия 12 милиони лева, отъ които се лишава бюджетътъ на държавата, ще бѣде много добре да отидатъ въ селото. Г-нъ Христо Василевъ и много други казаха, че всички вършачкопритежатели сѣ днесъ въ фалитъ, че

повече отъ 2.000 вършачки сѣ въ Погасителната каса. Но не само тѣ сѣ тамъ. Маса търговци, маса банкери, маса занаятчи и земеделци сѣ въ Погасителната каса. То е вследствие на голѣмата криза, която преживява България отъ 1926, 1927, главно отъ 1928, отъ 1929 и отъ 1930 г. И тѣ, както и всички граждани, направиха голѣми заеми и купиха вършачки. Понеже имаха високи цени земеделскитѣ произведения, втурнаха се въ земеделското производство да използватъ случаи, за да могатъ да припечелятъ пари. Но дойде кризата и, естествено, всички тѣ се намѣриха предъ голѣми затруднения. Вънъ отъ това, тѣ купиха вършачкитъ на времето твърде скъпо. Ние постоянно получаваме писма отъ кооперации, въ които се казва ясно, че сѣ много зле, че губятъ съ тѣхнитъ вършачки, купени на такива и такива цени. Следователно, това е едно общо положение, което засѣга и притежателитъ на вършачки, и редъ фирми въ страната. Частнитѣ притежатели на вършачки не могатъ да ги занимаватъ, въ смисълъ да помогнемъ само на тѣхъ. Кризата е обща. Въпросътъ е, ние чрезъ държавни сръдства да поощримъ стопанскитѣ инициативи на нашето село, главно снабдяването съ машини, които да притежава цялото село или въ своята по-голѣма частъ. Държавата, г-да, и тя е една кооперация. Чрезъ сръдства, които тя събира, подпомага цялото народно стопанство въ страната. Тя сама дава сръдства за колективни нужди, за колективни цели и тя, следователно, ще трѣбва да поощри колективнитѣ инициативи на нашето село. И колкото по-скоро подпомогнемъ селото да се снабди съ обществени машини, трактори, вършачки и други, толкова по-добре за нашето село. Печалбитъ, които биха взели частнитѣ лица, биха останали въ селото у самитѣ стопани и, следователно, ще може да се увеличи доходността на селото и да се подобри неговия поминѣкъ. И мене ми се струва, че г-нъ министърътъ на земеделството и ние всички тукъ трѣбва да работимъ въ тази насока. Ние можемъ да критикуваме и кооперации, и общини, и държава за лошитѣ сѣлски, които правятъ. Кой не е грѣшилъ? Както можемъ да критикуваме държавата, че тя въ много случаи е направила грѣшки при доставкитъ на редъ материали за нуждитъ на народното стопанство, тъй можемъ да критикуваме и общинитъ, и кооперациитъ, и другитѣ обществени институти, които грѣшатъ при доставката на материали. Добре, но това че ни дава право да кажемъ, че инициативата на колективитета въобще е вредна за България, за нейното стопанско развитие. Не. И азъ ще ви кажа, че действително нѣкъде кооперациитъ сѣ много зле постигнали, като сѣ ограбили по нѣкакъвъ начинъ, съ лоши ръководители, известни голѣми стопански категории. Да, но това сѣ единици. Днесъ нашето кооперативно движение въ селата и градоветъ се развива въ такъвъ темпъ, че въ него има доверие почти цялѣтъ народъ. И ние ще трѣбва да го поощримъ, защото то е една гаранция, тъй като въ него участвува народътъ въ своето болшинство и критикува. Има още много недѣли въ управлението на кооперациитъ, но народътъ ги критикува въ конгреси и събрания. Кѣде дейността на частната инициатива може да бѣде сложена на една обществена критика и преценка? Никѣде. Както ние тукъ, въ Народното събрание, като конгресъ, критикуваме обществена дейностъ на цялата държава, така и на събранията на кооперациитъ се критикува обществената дейностъ на ръководителитъ и грѣшкитъ се коригиратъ постепенно. Следователно, критиката, която се прави основателно въ много отношения спрямо кооперациитъ, ще бѣде полезна и по този начинъ кооперациитъ ще бѣдатъ издигнати като единъ голѣмъ национални организации финансови и стопански въ помощъ на общото национално стопанство. Вземете Дания, вземете Белгия, вземете Холандия. Всички тия страни сѣ минали по този пътъ. Днесъ въ Дания частни вършачки нѣма. Днесъ въ Холандия частни вършачки нѣма. Днесъ въ Швеция и Норвегия частни вършачки нѣма. Тѣ сѣ кооперативни, тѣ сѣ обществени и затуй тамъ селскитѣ стопанства сѣ издигнати на една висота и селянитъ се радватъ на едно благосъстояние твърде голѣмо, твърде завидно. Така ще бѣде и у насъ. Ето защо азъ искамъ отъ г-нъ министъра на земеделството и отъ васъ всички да насочимъ нашата дейностъ къмъ насърчване на обществената инициатива въ страната, общественото богатство въ страната, общественитѣ машини, материали и сръдства, съ които си служи българското стопанство. Естествено е, че частната инициатива ще върви подиръ частната инициатива. Сега ще се обърне колелото — частната инициатива ще върви подиръ обществената. Последната ще диктува нормитъ, политиката и сръдствата на цялостния стопански животъ, сле-

дователно, и частната инициатива ще служи за благото на българския народ. Ако това го вложим като нещо важно, съществено в нашето национално стопанство, аз съмтам, че тогава ние няма да имаме различие, няма да имаме кавги, че трябва да пазим частния и обществен крелит, частния и обществен инициатива.

Когато се правят неоснователни критика срещу кооперациите, аз ще констатирам тук един факт. В нашия Странджански край има една голъма горска кооперация, чийто директор е уволнен. Тая горска кооперация, в която е организирано цялото население на Странджанските села, създава препитание и богатство на трудолюбивото население в този край, но днес нейният директор е уволнен, защото някога бъл казал някакви приказки. Тая горска кооперация е един важен фактор за общия поминък на цялото Странджанско население. Защо се уволни нейният директор? Дали е крад, дали е злоупотребил, дали е измамил някого? Не. Уволнен е, защото преди 25 години бил комунист.

Аз съмтам, г-да, че не бива да се позволяват шегите с националното стопанство. Ние трябва добрите стопански дейатели, били те частни лица, били кооператори, щом са честни и почтени, да ги хвалим. Добрият деятел в стопанския живот ще служи на българския народ, ще работи за създаване на блага за народа и с своя труд ще радва цялия български народ. Стресения не бива да позволяваме да стават у нас. И аз запитвам г-нъ министъра на земеделието: защо е уволнен този добър и почтен кооперативен деятел, който се радва на доверието на 30-40 села в Странджанския край? Аз не зная дали е известен на г-нъ министъра този факт и дали той, под чието ведомство са горските кооперации, ще позволи да става такова сътресение в нашата страна.

Никола Контевъ: Въ пръзка съ законопроекта ли е това?

Михаил Донсузовъ: По законопроекта е. Аз говоря за кооперациите.

Никола Контевъ: Запознават ни с чиновници!

Председател Стойчо Мошановъ: (Звъни)

Михаил Донсузовъ: Г-да! Аз съм за подпомагането на обществените и кооперативните вършачки. Частните вършачки, безспорно, ще съществуват, ние няма да ги унищожим, но те постепенно трябва да станат обществено притежание, да преминат в обществени ръце, защото тогава те ще служат по-добре на народното стопанство. Ако вършачките бъдат кооперативни или общински, по-добре ще се пазят и повече блага ще носят на стопанството.

Никола Контевъ: Няма общински вършачки.

Председател Стойчо Мошановъ: (Звъни) Г-да! Нека чуем и прогивно мнение.

Никола Контевъ: Не може да се приказва така.

Христо Василевъ: По законодателен ред сме готови да отстъпим вършачките на държавата и на обществените организации.

Михаил Донсузовъ: Г-нъ Василевъ, който е председател на Съюза на вършачкопритежателите, каза, че те имали решение да отстъпят всички свои вършачки на държавата, общините и кооперациите. Това е вярно, защото те са зле вследствие на кризата. Моята мисъл е: да се насърчават обществените инициативи.

Никола Контевъ: Ясно е!

Михаил Донсузовъ: Според този закон, ще се контролират всички безмитни горивни материали къде отиват. Това е много хубаво. Нека и частната инициатива да бъде стегната и да носи отговорност. Държавата трябва да контролира използването на тия материали — да отиват там, където трябва.

Държавата не бива, както се предвижда в последния параграф, да налага големи глоби и наказания. И аз поддържам мнението на г-нъ Струнджевъ, който казаше, че такива глоби са неприложими у нас, те носят само вреда. Отнемете на такъв човек правото да търгува, наложете му една малка глоба, която може да плати,

но не 50.000 л., които не може да плати. Достатъчно наказание е, казвам, да му се отнеме правото да търгува. Трябва, както каза г-нъ Струнджевъ, еднаква отговорност да носят и този, който купува материалите, и този, който ги продава.

Стана въпрос за рибарството. Рибарите не са земеделци, но те са под ведомството на Министерството на земеделието. Те са хора, които отиват със своите малки моторни лодки по морето, в студени дни, есенно и зимно време. Тяхните мотори се повреждат и не могат да уловят достатъчно риба, за да я продадат и да преживяват. Въмъкнат веднаж този текст за рибарите, аз намирам, че не е вреден. Нека всички рибарски кооперации да си купят моторни лодки, за да могат да вършат по-голям риболов в Черно-море и Дунава, и като използват горивни материали, освободени от мито, да увеличават своите приходи. Това е, във всеки случай, от полза за рибарските кооперации.

Аз намирам, че Земеделската банка, която г-нъ Узунъ критикува, трябва да бъде един истински народен институт и тя действително е такъв. Само трябва да има един здрав контрол, а това зависи твърде много от лицата, които стоят начело на този институт. Земеделската банка може и трябва да бъде добър доставчик на земеделските стопани, стига управникът, който я ръководи, да бъде на мястото си, не само да изпълнява своята чиновническа служба, но да има идея, какво значение има Земеделската банка за народното стопанство. Тя трябва да бъде навсякъде. Ние имаме Българска народна банка, която служи на търговците и индустриалците, а Земеделската банка трябва да служи на земеделците; тя трябва да пази интересите на земеделските стопани чрез доставка на машини. Грбило се е в миналото, може би поради партизански съображения, може би поради неподготвеност на персонала, но днес чрез кооперациите градски и селски, тя може да бъде важен фактор в издигането на нашето национално стопанство, да бъде важен фактор в развитието на нашето село. Критиката, която се направи тук на Земеделската банка, не е основателна. Нека тя бъде държавен търговец, който да дава сръдства на селото. Тя може да даде не само пари, но и материали, необходими за повдигане на нашето село.

Аз намирам, че Парламентът трябва да бъде последователен в тая политика, да създава условия да се издига все повече и повече национални поминък и национален доход. Това досега не е станало, но ще стане в бъдеще. А не е станало, защото частната инициатива е командувала цялостния народен поминък. Ние ще трябва да вземем инициативата, чрез обществен сръдства, чрез колективитети да ръководим нашия национален живот и да създадем все повече и повече доходи. Така е навсякъде вън, така ще стане и у нас.

Аз намирам, че в тая посока Парламентът действително ще изграде хубава роля, като подкрепя и защитава нашите колективни институти, финансови и стопански, както и Българската земеделска и кооперативна банка.

Аз намирам, че законопроектът, който ни внася г-нъ министърът, ще се коригира непременно в комисията и ще стане действително един закон за подпомагане непосредствено земеделското стопанство и блага, които дава, ще отидат да увеличат доходността на нашето село. (Ръкопляскания от ляво)

Председател Стойчо Мошановъ: Има думата г-нъ министърът на земеделието и държавните имоти.

Министър Иванъ Багряновъ: Г-да народни представители! Няма да си позволя да ви отнемам времето, за да ви разказвам нещо, които са известни и ясни.

Още като народен представител аз говорих за необходимостта от измъненето на този закон и тогава имах случай да изброя подробно всички добри резултати, които то ще даде. Тогава аз имах случай даже да сумирам и изчислявам тези резултати. Тогава ги изчислявах на няколко стотици милиони лева. Този малък закон, г-да, е от рода на ония два закона за подобрене цената на вината и за изкупуване на тютюна, които ние вече не само прокарахме, но и приложихме. Тези два закона дадоха грамадни резултати. Дълбоко съм убеден, че този закон ще даде още по-големи резултати. (Ръкопляскания от дясно и центъра)

Моля г-да народните представители да гласуват за законопроекта. (Ръкопляскания от дясно и центъра)

Председател Стойчо Мошанов: Ще гласуваме. Които приемат на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на членове 94 и 184 от закона за подобрене на земеделското производство и опазване на полските имоти, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Министър Иван Багрянов: Г-да народни представители! Понеже пролетта тази година изпреварва и може би скоро ще трябва вече да се излезе на пролетна орава, аз моля по спешност да приемем и на второ четене законопроекта, като предварително заявявам, че ще приема всички предложения, които ще се направят за усъвършенстване на законопроекта.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат предложението на г-нъ министра на земеделието, да се пристъпи по спешност към гласуване на законопроекта на второ четене, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля, г-нъ секретарят да го прочете.

Секретар Никола Вачков: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за изменение и допълнение на членове 94 и 184 от закона за подобрене на земеделското производство и опазване на полските имоти

§ 1. Чл. 94 се изменя и допълва, както следва:

Освобождават се от вносно мито, акциз, общински налог, статистическо право, адвалорни такси, такса за теглене и мърене и всички други държавни и общински такси и бери:

а) всички видове горивни и смазочни материали (петрол, нефт, бензин, цилиндрово масло, грес-взвезлия и др.), необходими за тракторите при обработване на почвата, сѣитбата, жетвата и вършитбата; моторите за ярмомелки, роначки, магани, гроздомелачки, помпи за напояване, семежителни инсталации и друг земеделско-стопански инвентар; плугоноси при обработка на почвата; вършачки и газожени мотори; парни локомотиви при вършитбата; инкубатори и изкуствени майки въ птицевъдството; рибарски моторни лодки — всички притежание на кооперативни сдружения, частни стопани, държавни и обществени стопанства.

Забележка. Моторите, движещи ярмомелки и магани, се ползват от посочените области, само когато работят самостоятелно, но не и когато сѣ при мелници, дараи и др.

б) материалите, препаратите и химикалите, нужди за борба против болестите и неприятелите по културните растения;

в) всички видове изкуствени торове, упогребвани въ земеделското стопанство.

Вносите на материалите въ точка а се извършва от Българската земеделска и кооперативна банка по състезателен редъ под контрола на Министерството на земеделието и държавните имоти. Въ състезанията могат да участват всички частни фирми, кооперативни организации, които се занимават съ търговия на такива материали и Съюза на стопаните на вършачки и други земеделски машини и двигатели — „Съези“.

Разпределението и пласмента на доставените горивни и смазочни материали се извършва по същия състезателен начин от Българската земеделска и кооперативна банка, като въ състезанията могат да участват и поменатите въ предидущата алинея фирми и организации.

Фирмите, на които е възложено да извършат разпределението и пласмента, сѣ длъжни да държат въ всички разпределителни (пласаторски) пункти достатъчни количества горивни и смазочни материали, за да могат неотложно да задоволяват всички искания. Подробностите по тия задължения, както и санкциите за изпълнението им ще бъдат уредени от особен правилник, одобрен от министра на земеделието и държавните имоти.

Условията за безмитния внос и начина за контролата се определят съ специални наредби, одобрени от министра на земеделието и държавните имоти.

Българската земеделска и кооперативна банка събира само реалните си разходи по приложението на настоящия законъ. Всички книжа по търговете за доставката, разпределението и пласмента на материалите по точка а се освобождават от данъци, такси, бери, гербъ и всички други облози.

Председател Стойчо Мошанов: Г-да народни представители! Постъпили сѣ три предложения. Азъ виждамъ, отъ техническа гледна точка, че нѣкои отъ предложенията не сѣ направени тъй, както би следвало да се направятъ. Азъ ще дамъ думата на всеки отъ предложителите, но въ последствие ще ми позволите да си дамъ мнението, защото, както се правятъ предложенията, ще се създаде противоречие между пунктъ а и пунктъ б. Въ пунктъ а се изброяватъ всички видове горивни и смазочни материали, а въ пунктъ б се изброяватъ други материали. Ще трябва да внимаваме да не стане нѣкоя грѣшка, която да попрѣчи на приложението на закона.

Народниятъ представител г-нъ Никола Пановъ прави следното предложение: да се прибави новъ пунктъ г: „Помпи, трѣби и всѣкакви други инсталации за оросяване и напояване“, обаче, въ пунктъ а е казано „помпи за напояване“. Ще трябва да се съгласува тия два текста. Въ пунктъ а на § 1 се казва „помпи“, а нѣма „трѣби и всѣкакви други инсталации за оросяване и напояване“.

Г-нъ Пановъ! Вашето предложение трябва да бъде къмъ пунктъ а, или да се махне въ пунктъ а „помпи за напояване“ и да се предвиди въ новия пунктъ г.

Никола Панов: Г-нъ министре! Тогава да отиде къмъ пунктъ а, но да се прибави „помпи, трѣби и всички по-трѣбни инсталации за оросяване и напояване“.

Министър Иван Багрянов: Пунктъ а се касае за безмитно внасяне на горивни и смазочни материали, а г-нъ Пановъ предлага безмитенъ вносъ на помпи. Така че неговото предложение не засѣга пунктъ а.

Председател Стойчо Мошанов: Тогава ще трябва да се каже това.

Министър Иван Багрянов: Пунктъ а се отнася за безмитенъ вносъ на материали за помпи, а г-нъ Пановъ предлага безмитенъ вносъ на помпи. Предложението на г-нъ Пановъ е правилно.

Председател Стойчо Мошанов: Г-нъ Пановъ! Ще развиете ли Вашето предложение?

Никола Панов: Нѣма.

Министър Иван Багрянов: Съгласенъ сѣмъ съ предложението на г-нъ Пановъ.

Председател Стойчо Мошанов: Г-нъ министърътъ е съгласенъ съ предложението. Които приематъ да се прибави новъ пунктъ г следъ пунктъ в съ следния текстъ: „Помпи, трѣби и всѣкакви други инсталации за оросяване и напояване“, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има направено предложение отъ народния представител г-нъ Дончо Узуновъ въ точка а, следъ думата „нафт“ да се прибави думата „газобол“, а следъ думата „бензин“ да се прибавятъ думите „машинно масло“. Г-нъ министърътъ е съгласенъ.

Дончо Узунов: Нѣма да развивамъ предложението си.

Председател Стойчо Мошанов: Които приематъ направеното предложение отъ народния представител г-нъ Дончо Узуновъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има предложение отъ народния представител Ангелъ Риболовъ: въ точка а да се зачеркне думата „ярмомелки“, сѣщо въ забележката къмъ буква а да се заличи думата „ярмомелки“. Касае се за следното. Въ пунктъ а е казано, че се освобождаватъ всички видове горивни и смазочни материали, петрол, нефт и др., необходими за тракторите, моторите за ярмомелки и пр. Г-нъ Риболовъ иска да се заличи думата „ярмомелки“.

Ангелъ Риболовъ: Азъ предлагамъ да се изхвърлятъ въ буква а думите „моторите за ярмомелки“, а въ забележката къмъ точка а да се изхвърлятъ думите „моторите, движещи ярмомелки“.

Председател Стойчо Мошанов: Г-нъ Риболовъ! Въ забележката разбирамъ да се махне думата „ярмомелки“, но не и въ пунктъ а, защото тамъ се говори изобщо за мотори.

Ангелъ Риболовъ: Моторите за роначки, магани и др. оставатъ. Само думата „ярмомелки“ се махва.

Председател Стойчо Мошанов: Г-да народни представители! Г-нъ Риболов предлага ярмомелките да се изключат от облагите на закона.

Има думата народният представител г-нъ Риболов, да развие предложението си.

Ангелъ Риболов: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Нашият колега г-нъ Струнджевъ повдигна този въпрос. Целта на законопроекта, доколкото можях да схвана, е да се даде възможност на ония надъ 3.000 трактори, които имаме, следъ като се освободят от вършитбата, да могат да бъдат пласирани съ поевтина газъ и поевгини смазочни материали въ разораване на българската земя. Това е основният мотивъ за внасянето на законопроекта. Споредъ мене, отъ голяма важностъ е да се даде възможностъ да се оре земята съ трактори, за да се извършва дълбока оранъ, която лично азъ имахъ случаи да видя какви резултати дава. 28 и половина крини пшеница на декаръ получихъ следъ едно разораване съ тракторъ. И ако ние оставимъ предложението да фаворизираме и ярмомелките, ние ще създадемъ възможностъ, тъкмо въ периода, въ който се мели ярма, стопанитъ на тракторитъ да намиратъ смѣтка да турятъ една ярмомелка подъ сайванта и да ангажиратъ тракторитъ въ ярмомелки. Затуй азъ искамъ да не се фаворизиратъ ярмомелките.

Въ България има надъ 5.000 селища и 11.000 мелници. Въ всѣка мелница има по една или по две машини за ярма, а и съ камъни мелятъ ярма. Нѣма защо да се фаворизиратъ ярмомелките. Затуй искамъ да се махнатъ отъ пунктъ а на § 1 ярмомелките.

Председател Стойчо Мошанов: Има думата г-нъ министърътъ на земедѣлието.

Министъръ Иванъ Багряновъ: Оставимъ народното представителство да реши този въпросъ.

Председател Стойчо Мошанов: Които приематъ предложението на народния представител г-нъ Ангелъ Риболов по § 1, въ пунктъ а да се зачеркне думата „ярмомелки“, моля, да вдигнатъ рѣка.

Обаждаатъ се: Не е ясно.

Председател Стойчо Мошанов: Които сѣ противъ предложението на г-нъ Риболов, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнзинство. Значи приема се предложението на г-нъ Риболов.

Другото предложение на г-нъ Риболов е, да се премахне въ забележката къмъ пунктъ а на § 1 думата „ярмомелки“. Това предложение е въ връзка съ първото, което се прие. Които сѣ съгласни съ това предложение на г-нъ Риболов, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнзинство, Събранието приема.

Които приематъ § 1 съ току що приетитъ измѣнения, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнзинство. Събранието приема.

Докладчикъ Никола Вачковъ: (Чете)

§ 2. Качеството и количеството на материалитъ, упоменати въ точки а, б и в и приложението на закона, правилниците и наредбитъ, се контролира отъ органитъ на Министерството на земедѣлието и държавнитъ имоти.

Председател Стойчо Мошанов: Тѣзи, които приематъ § 2, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнзинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Вачковъ: (Чете)

§ 3. Изкуственитъ торове, материалитъ, препаратитъ и химикалитъ, доставени по точки б и в, които сѣ подложени на държавна контролна анализа и изпитване, се съхраняватъ въ митницитъ безъ магазинажъ, докато трае окончателното имъ изследване.

Председател Стойчо Мошанов: Тѣзи, които приематъ § 3, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнзинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Вачковъ: (Чете)

§ 4. Чл. 184 се измѣня и допълва, както следва: Които продаде или употреби изброенитъ въ чл. 94 на този законъ материали, внесени безъ мито, за други цели, се наказва съ затворъ до 1 година и глоба до 50.000 л. Освенъ това, той заплаща митото, акциза, адвалорната такса и всички други държавни и общински такси и берии, предвидени въ съответнитъ закони.

Председател Стойчо Мошанов: Тѣзи, които приематъ § 4, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнзинство, Събранието приема.

Докладчикъ Никола Вачковъ: (Чете)

§ 5. Настоящиятъ законъ отмѣня закона за измѣнение на чл. 94 отъ закона за подобрене земедѣлското производство и опазване полскитъ имоти отъ 4 юний 1932 г., закона за възстановяване и допълване на сѣния отъ 23 мартъ 1934 г. и всички други общи и специални закони, наредби-закони, наредби и постановления, които му противоречатъ.

Председател Стойчо Мошанов: Тѣзи, които приематъ § 5, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнзинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Народниятъ представител г-нъ Никола Пановъ съобщава, че е пропусналъ въ предложението си за нова буква г, въ началото, да постави думата „мотори“. Неговото предложение гласи: „г) помпи, трѣби и всѣкакви други инсталации за оросяване и напояване“. Значи, той иска сега предъ думата „помпа“ да се тури думата „мотори“. Ще се разбира: мотори за тия помпи.

Които приематъ това допълнение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнзинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Пристъпваме къмъ втората точка отъ дневния редъ:

ОДОБРЕНИЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯТА ЗА ОДОБРЕНИЕ РЕШЕНИЯТА НА ПРОШЕТАРНАТА КОМИСИЯ, ВЗЕТИ ВЪ ЗАСЕДАНИЯТА И НА 23 НОЕМВРИЙ, 2 И 15 ДЕКЕМВРИЙ 1938 Г.

Има думата докладчикътъ на прошетарната комисия г-нъ Иванъ Воденичарски, който ще докладва решенията на комисията, взети въ заседанието и на 23 ноември 1938 г. Ще се докладва пунктъ 55.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Христо Генковъ Петковъ, отъ София, билъ обложенъ съ 1.494 л. желѣзопътенъ данѣкъ за годинитъ отъ 1925 до 1937 включително. Сѣщиятъ моли да му бъде опростенъ този данѣкъ, понеже нѣма никакви срдства и е възрастенъ човѣкъ.

Комисията при Министерството на финанситъ е дала съгласие да му се опрости тая сума.

Прошетарната комисия сѣщо така е съгласна да му се опрости сумата.

Този случай не подпада подъ фискалната амнистия.

Серафимъ Георгиевъ: Ние въ прошетарната комисия изоставихме случаятъ, които подпадатъ подъ фискалната амнистия.

Председател Стойчо Мошанов: Тѣзи, които приематъ решението на прошетарната комисия по пунктъ 55, така, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнзинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 56.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Христо Лаловъ Райковъ, отъ София, е осъденъ отъ държавата да заплаща сѣдебни и дѣловодни разноски въ размѣръ на 80.465 л.

Нѣкой отъ лѣво: Не подпада ли подъ амнистията?

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Не подпада, защото се касае за вземане на държавата, а вземанията на държавата сѣ изключени отъ амнистията.

Молителтъ е ималъ право да се възползува отъ съответния законъ отъ 1935 г. и да получи 60% намаление на задълженията си, ако въ предвидения по този законъ срокъ внесе 40% отъ дължимата сума. Обаче, той е отсъствувалъ отъ България и не е спазилъ срока. Преди изтичането на срока той е внесълъ 29.800 л. и е трѣбвало да внесе още 2.386 л. Тая последна сума той е внесълъ, следъ като срокътъ е изтекълъ. Сега моли да му бъдатъ опростени 60% отъ дължимата сума.

Прошетарната комисия намѣри, че е достатъчно да му се опростятъ 50% отъ дължимата сума, като се приспадне внесената отъ него сума. Ще остане да плаща около 8.600 л.

Председател Стойчо Мошанов: Значи, комисията предлага да му се опрости толкова, колкото е можело да се опрости по закона, който той не е могълъ да използва.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: 10% по-малко отъ предвиденото въ закона.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Тъзи, които приематъ решението на прошетарната комисия по пунктъ 56 така, както се докладва, моля да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 57.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Хараламби Джамлиевъ, отъ София, моли да му бжде опростена сумата 200.000 л. — съ лихвитъ е къмъ 800.000 л. — която е получилъ презъ 1920 г. за патентоване на едно свое изобретение по корабоплаването. Мислил е да отиде въ чужди страни, за да го патентова, обаче не е сторилъ това. Има само единъ патентъ въ Чехословашко.

Прошетарната комисия намира, че следва да му се опростятъ само лихвитъ, а главницата да бжде платена, тъй като фактически това му изобретение не е получило никакво приложение.

Също и комисията при Министерството на финанситъ е съгласна да му се опростятъ лихвитъ.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Тъзи, които приематъ решението на прошетарната комисия по пунктъ 57 така, както се докладва, моля да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 59.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Христо х. Георгиевъ, просбищенъ, отъ София, е билъ обложенъ съ данъкъ занятие и за време, презъ което е билъ въ затворъ. Прошетарната комисия е съгласна да му се опрости данъкъ занятие въ размъръ на 500 л. за 1936 г., заедно съ лихвитъ, а остатъка отъ дължими данъци да си плати.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Тъзи, които приематъ решението на прошетарната комисия по пунктъ 59, така, както се докладва, моля да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 60.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Хаския Моше Леви, отъ София, дължи 16.000 л. закъснѣли данъци къмъ VII бюро по събирането, произхождащи отъ данъкъ занятие като митнически посрѣдникъ до 1935 г. включително.

Оттегля се.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Ще се докладва пунктъ 61.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: И по този пунктъ въпросътъ се касае за опрощаване данъкъ занятие до 1934 г. включително.

Оттегля се.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Ще се докладва пунктъ 62.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Цвѣтана Л. Пушкаророва, по баща Тодорова Краева, отъ София, е подала молба за опрощаване на лихвитъ и разносигъ върху присъдено вземане въ полза на държавното съкровище отъ 1926 г. Нейниятъ наследодателъ е билъ осъденъ да заплати на държавата сумата 151.685 л. Всички имоти, които той е оставилъ, сж били продадени за покриване на тая сума и отъ продажбата ѝ се е получила сумата 131.816 л. Моли да се опрости разликата.

Прошетарната комисия дава мнение да се опрости.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Комисията е решила да се събере остатъка отъ главницата, а да се опростятъ само лихвитъ.

Тъзи, които приематъ решението на прошетарната комисия по пореденъ № 62, а именно: внесеният досега суми да се считатъ за главница а остатъкътъ отъ главницата да се заплати, като се опрощаватъ всички лихви по изпълнителния листъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 63.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Този пунктъ се касае за начетъ — оттегля се.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Ще се докладва пунктъ 64.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Цено Коцовъ Рашовъ, жителъ на гр. Враца, съ присжда отъ 1925 г. по наказателно дѣло отъ общъ характеръ е билъ осъденъ да заплати сумата 85.000 л. за крадени гилзи. Същиятъ не е крадъ тѣзи гилзи, но когато е станалъ пожарътъ въ Враца, разпилява се това имущество и той е събиралъ изгърмѣлитъ гилзи отъ огъня и ги е продавалъ. Криво или право, съдътъ е смѣтналъ, че е извършилъ кражба и е произнесълъ присжда, съ която го е призналъ за виновенъ.

Прошетарната комисия намира, че той не е въ състояние въ никой случай да плати тая сума, защото е крайно беденъ, и предлага да му бжде опростена.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Той, обаче, е внесълъ известна сума. Колко е внесълъ?

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Нищо не е внесълъ.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Въ решението на комисията се казва: (Чете) „Внесеното досега не се връща“.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Понеже така е казано въ мнението на комисията при Министерството на финанситъ, затова и ние сме го казали.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Тъзи, които приематъ решението на комисията по пореденъ № 64 така, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 67.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Цвѣтана Иванъ Илчева, отъ с. Хайрединъ, а сега живуща въ с. Долна Гнойница, Орѣховска околия, презъ 1933 г. се разболѣла отъ туберкулоза, лѣкувала се е и е останала да дължи на държавното съкровище за лѣкуването 17.300 л.

Материалното състояние на същата е: 23.330 л. покрити имоти и 121.140 л. непокрити имоти. Срѣдниятъ годишенъ доходъ отъ тия имоти е около 15.200 л.

Понеже е за лѣкуване отъ туберкулоза, комисията намира, че следва да ѝ се опрости тая сума. И комисията при Министерството на финанситъ също така е дала съгласието си да ѝ бжде опростена сумата.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Тъзи, които приематъ решението на прошетарната комисия по пунктъ 67 така, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 68.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Цено Тошевъ Гайдарски, отъ гр. Враца, е подалъ молба, че по изпълнително дѣло № 1618 отъ 1926 г. на Врачанския областенъ съдъ е осъденъ да заплати съдебни разноси 3.400 л.

Материалното му положение се състои: отъ една къща съ дворъ за 6.000 л. и отъ работа годишно може да изкара до 4.000 л.

Комисията намира, че е крайно беденъ и че не е въ състояние да внесе тая сума. Комисията при Министерството на финанситъ също така е дала мнение да му бжде опростена сумата.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на прошетарната комисия по пунктъ 68 така, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 69.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Цвѣтанъ Христовъ Рендаковъ, младши полицейски стражаръ при VI пол. участъкъ, София, билъ глобенъ за несвоевременно явяване въ съда като свидетелъ по едно дѣло съ 300 л. Прошетарната комисия дава съгласието си да му се опрости тая глоба.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на прошетарната комисия по пунктъ 69 така, както се докладва, моля да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 71.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Юрданъ Димитровъ Балъчкчиевъ, отъ с. Стралджа, Ямболска околия, получилъ 1.500 л. отъ Испания въ чужда валута по пощата, които не деклариралъ предъ Народната банка, както повелява законътъ за търговията съ чужди платежни срѣдства. За

това му е наложена една глоба от Министерството на финансите в размер 14.240 л. Комисията моли да му бъде опростена тая сума.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат решението на прошетарната комисия по пункт 71 така, както се докладва, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пункт 72.

Докладчик Иван Воденичарски: Юлиян П. Начев, от София, ул. „Клокотница“.

Това заявление се касае за начетъ, г-н председателю. Оттегля се.

Председател Стойчо Мошанов: Ще се докладва пункт 76.

Докладчик Иван Воденичарски: Янка Стоянова Калинова, по мъж Желъкова Колева, от Бургасъ, имала официален развод с нейния съпруг и е живяла при естра си. През 1933 г. била на лечение в Бургаската държавна болница, лекувала се 6 месеци и за това лечение дължи 7.270 л. Сжщата е много бедна няма никакви движими или недвижими имоти.

Прошетарната комисия е на мнение да ѝ бъде опростена сумата.

Председател Стойчо Мошанов: Тия, които приемат решението на прошетарната комисия по пункт 76 така, както се докладва, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пункт 77.

Докладчик Иван Воденичарски: Янко Стоянов Вълчев, от с. Гороцвѣтъ, Разградско, през 1934 г. се върнал от Съветска Русия, където живял като гражданин 30 години. Принуден бил да напусне тая страна, където оставил и цялото си имущество. Нямал никакви средства, вземал е от легациите в Буда-Пеща и Виена 1.600 л. Моли да му бъдат опростени.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат решението на прошетарната комисия по пункт 77 така, както се докладва, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминваме към доклада на решенията на прошетарната комисия, взети в заседанието ѝ на 2 декември 1938 г.

Ще се докладва пункт 1.

Докладчик Серафим Георгиев: Г-да народни представители! Прошетарната комисия в заседанието си на 2 декември м. г. реши да опрости на Иван Драганов, от София, лихвите на сума 44.000 л., които той дължи от един търг за доставка на материали на Военното министерство. Търгът става, не му приемат материалите, възлагат повторно търга на друго за негова сметка, като му конфискуват депозита от 60.000 л., които не му прихващат. След дълги процедури, сждът оправя тая работа, но той остава да дължи 44.000 л. Сега ние го задължаваме да ги плати с разсрочка, като му опрощаваме лихвите.

Председател Стойчо Мошанов: Които приемат решението на прошетарната комисия по пункт 1 така, както се докладва, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пункт 4.

Докладчик Серафим Георгиев: В сжщото заседание прошетарната комисия реши да опрости данъците на Кооперативен театър в София в размер на 90.000 л. дължими от 18 години, и които той не може да плати, защото на няколко години държавата е трѣбвало да го спасява чрез помощи. Съгласно мнението на Софийския данъчен началник, дори ако се разтури това дружество, не може да се приберат дължимите суми, защото хората получават по 50 л. в седмицата, за да могат да съществуват — тогава, когато навсякъде театрите се подкрепят от държавата.

Председател Стойчо Мошанов: Има думата народният представител г-н Ангел Риболов.

Ангел Риболов: (От трибуната) Г-да народни представители! Както виждате, става дума за опрощаване на 922.000 л. на Кооперативния театър. Аз съм длъжен като председател на прошетарната комисия да ви

заявя тук, че по този пункт комисията не бѣше единодушна. Като председател на прошетарната комисия аз бѣх длъжен да подпиша протокола, като изрично заявих, че в пленума на Народното събрание ще взема думата и ще се противопоставя на това опрощаване по следните мотиви.

Отъ преписката за Кооперативния театър се вижда, че Кооперативният театър отъ 1927 г. систематично не е плащал данъците си. Вън отъ туй, грамдна част отъ сумата е безобложен данък, който според данните е събран от персонала и не е внесен. Това сж 537.824 л. задържани от театра данъци и невнесени на бирника за времето отъ 1927 г. до м. април 1937 г.; фондъ „Обществени бедствия“ — 35.734 л. и лихви за закъснение — 326.410 л. Вън отъ туй имат да плащат данък върху дружествата и прибавките към него 26.335 л., които не сж внесени; а сжщо и глоби за нарушения — 18.400 л.

Димитър Търкаланов: Не сж стапали богати хора.

Ангел Риболов: Тѣ може да не сж богати, но аз чухъ лѣтос, когато министърът на финансите заяви, че София данъци не плаща. Това е София! Аз не мога да намѣря обществено оправдание да простим, макаръ и на един Кооперативен театър, 922.000 л., когато се вижда, че тия хора систематично не сж плащали данъците си, а пък сж вземали субсидия отъ държавата. Миналата година сж взели 50.000 л. субсидия. И ми е чудно, когато на един малък данъкоплатец, който има да взема суми отъ държавата, му се иска бирническо удостоверение, че си е платил данъците, какъ тия хора теглят 50.000 л., безъ да ги платят? платили ли сж данъците си или не! Интересното тукъ е, че когато сж отишли на тия хора да имъ наложатъ запоръ върху касата, един път сж намѣрили 190 л., а втори път 3.800 и цѣлоко лева. Това е било, когато е билъ повдигнатъ въпросъ отъ Финансовото министерство да се заплащатъ тия суми.

Ако положението на театра е толкова лошо, че не може да плати данъците си, аз мисля, че трѣбва да му опростимъ само лихвите, а данъкът да остане да тежи върху това предприятие, защото, ако днесъ нѣматъ, утре може да иматъ. Най-после какво ще помислятъ долу въ провинцията онѣзи, които плащатъ своите данъци, макаръ и минимални, когато чуятъ, че един театър въ София не плаща сж години данъците си и въ края на краищата му се дава опрощаване! Вие можете да мислите, както щете. Ако е необходимо този театър да съществува, той може да бъде подпомогнатъ отъ държавата — има други пътища — обаче трѣбва да си плаща данъците.

Аз съмъ на мнение да имъ се опрости сумата 326.410 л. лихви и 18.400 л. глоби за нарушения, а останалите 537.824 л. да си платятъ. Това е моето предложение.

Председател Стойчо Мошанов: Има думата народният представител г-н Никола Търкаланов.

Нѣкои народни представители: Ясно е, ясно е!

Никола Търкаланов: (От трибуната) Г-да народни представители! Азъ разбирамъ, че българското изкуство нѣма нужда да бъде защищавано предъ народното представителство, защото това, което вършатъ тия хора, трѣбва наистина човѣкъ да го познава, за да сваля шапка и да адмира дѣлото на тия безименни труженици, нито на един отъ които въ този моментъ, трѣбва да ви кажа, хлѣбътъ не е обезпеченъ, защото всички работятъ просто за 20-30 лева на денъ и вършатъ едно дѣло, на което всички трѣбва да свалимъ шапка.

Нѣкои народни представители: Съгласни сме.

Никола Търкаланов: Кооперативният театър въ своята 20-годишна деятелност е далъ доказателства, че върши наистина една културна работа. И затова Народното събрание, което е дало доказателства, че достатъчно цени всички културни труженици, не може освенъ да гласува единодушно, да се опрости тая сума. (Нѣкои народни представители ръкоплѣскаха)

Председател Стойчо Мошанов: Тѣзи, които приематъ пунктъ 4 така, както се докладва, а именно да се опрости на Кооперативен театър, отъ гр. София, сумата 18.400 л. отъ глоби, сумата 537.824 л. безобложен данък, сумата 35.734 л. фондъ „Обществени бедствия“ и сумата 326.410 л. лихви за закъснение, или всичко 918.368 л., моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 13. Има думата докладчикътъ г-н Иван Момчилов.

Докладчикъ Иванъ Момчиловъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Д-ръ Александъръ Недѣлковъ, отъ гр. София, въ качеството му на управителъ лѣкаръ изпраща пари въ Парижъ за доставката на инструменти за болница. Обаче инструментитѣ не дохождатъ, не се изпращатъ отъ фирмата и той не може да оправдае тия пари, не може да представи никакъвъ документъ. Сумата е малка — 850 фр. фр. или 4.663 български лева. Тия пари трѣбва да му се простятъ. Комисията при Министерството на финанситѣ и прошетарната комисия сѣ съгласни да му се опростятъ.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Комисията опрощава само лихвитѣ върху сумата 4.663 л.

Георги Кацаровъ: Лихвата влиза въ тая сума. Неправилно е писано.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на прошетарната комисия по пунктъ 13, а именно, да се опростятъ на д-ръ Александъръ Недѣлковъ, отъ гр. София, лихвитѣ върху сумата 4.663 л. по дѣло № 31 отъ 1936 г. на специалния съдъ при Върховната смѣтна палата, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 14.

Докладчикъ Иванъ Момчиловъ: Асенъ Лазаровъ, отъ гр. София, въ качеството си на офицеръ е получилъ не лично за него, а за частта му 3 пистолета, които при предаване на длъжността не е могълъ да отчете. Съденъ по граждански редъ, той е осъденъ да плати една сума. Понеже сега е безъ работа, беденъ е и нѣма никаква вина за изгубването на тия пистолети, комисията при Министерството на финанситѣ и прошетарната комисия сѣ съгласни да му се опрости сумата 4.072 л.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на комисията по пунктъ 14 а именно, да се опрости на Асенъ Лазаровъ, отъ гр. София, сумата 4.072 л. по изпълнителенъ листъ № 86/1924 г. на Пашмаклийския мирови съдия, заедно съ всички лихви, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 16.

Докладчикъ Иванъ Момчиловъ: Василъ Ангеловъ Мехнаджиевъ, отъ гр. Ямболъ, дължи по изпълнителенъ листъ сумата 5.585 л.

Председателъ Стойчо Мошановъ: За какво е изпълнителниятъ листъ?

Докладчикъ Иванъ Момчиловъ: Не е казано. Отъ документитѣ и надписитѣ, които сѣ тукъ, не се вижда отъ какво произхожда задължението.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Той поне въ заявлението си не казва ли отъ какво произхожда задължението му?

Докладчикъ Иванъ Момчиловъ: Не казва. И въ заявлението, и въ надписитѣ не е казано.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Да се събератъ сведения отъ какво произхожда сумата по изпълнителния листъ и тогава ще се докладва допълнително, безъ да се вписва въ другъ списъкъ.

Ще се докладва пунктъ 17.

Докладчикъ Иванъ Момчиловъ: Василъ Г. Аврамовъ, отъ гр. София, иска да му се опрости надвзета сума. Той е получавалъ неправилно по 120 л. месечно върху заплатата си за прослужени години, като времененъ писаръ. Комисията при Министерството на финанситѣ и прошетарната комисия сѣ на мнение да му се опрости надвзетата сума, по 120 л. месечно, въ размѣръ на 1.596 л.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Тѣзи, които приематъ решението на комисията по пунктъ 17, да се опрости на Василъ Г. Аврамовъ, отъ гр. София, сумата 1.596 л., заедно съ лихвитѣ, дължими по решение № 242/1937 г. на Върховната смѣтна палата, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 5.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Г-да народни представители! Постъпила е молба отъ игумена на Дръновския

манастиръ, съ която моли да му бждатъ опростени дължимитѣ данъци къмъ държавата и общината, въ размѣръ на 45.986 л.

Дръновското общинско управление, съгласно решението на общинския съветъ, дава съгласието си да бждатъ опростени сумитѣ, които се дължатъ къмъ общината.

Също и г-нъ министърътъ на финанситѣ е далъ съгласието си да бждатъ опростени сумитѣ, които се дължатъ за държавни данъци отъ манастира.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на комисията по пунктъ 5, да се опрости на игумена на Дръновския манастиръ „Св. Архангелъ Михаилъ“ сумата 45.986 л. дължими държавни и общински данъци и такси, означени въ писмото № 2151 отъ 21 мартъ 1938 г. на Дръновския данъченъ началникъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 19. Има думата докладчикътъ г-нъ Лалю Кацарски.

Докладчикъ Лалю Кацарски: Трифонъ Андреевъ Консуловъ, отъ с. Новачене, Никополско, моли да му се опрости сумата 7.428 л. дължимъ данъкъ занятие за кръчмарство за времето следъ 1 януарий 1926 г., когато той е преустановилъ да се занимава съ кръчмарство, обаче, не е подалъ заявление за това и данъкътъ-занятие му върви.

Комисията намира, че трѣбва да му се опрости сумата 7.428 л.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на комисията по пунктъ 19 — да се опрости на Трифонъ Андреевъ Консуловъ отъ с. Новачене, Никополско, сумата 7.428 л. дължимъ данъкъ-занятие отъ кръчмарство за времето следъ 1 януарий 1926 г., когато не го е упражнявалъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 11 по списъка отъ 15 декемврий 1938 г.

Има думата докладчикътъ г-нъ Димитъръ Сараджовъ.

Докладчикъ Димитъръ Сараджовъ: Молба отъ общарската производителна кооперация „Съединение“ въ гр. София.

Въ комисията се взе решение да се опрости данъкъ-занятие и общъ доходъ на общарската производителна кооперация „Съединение“ въ гр. София за годинитѣ 1929 1930, 1930/1931 г. и 1931/1932 г., и се възприе внесението да се върне, защото данъкътъ общъ доходъ е внесенъ изцѣло отъ кооперацията, като всички кооператори сѣ вземали въ заемъ пари отъ Популярната банка срещу полици, за да платятъ тоя данъкъ. Въ пунктъ 11 отъ решението на комисията отъ 15 декемврий погрѣшно е писано: „Събраното не се връща“, защото данъкътъ е събранъ изцѣло.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Данъкъ се опрощава, никога не се връща.

Димитъръ Кушевъ: Много справедливо е да се върне.

Председателъ Стойчо Мошановъ: При всички такива амнистии се казва: „Събраното не се връща“.

Докладчикъ Димитъръ Сараджовъ: Азъ докладвамъ какъ е възприето въ комисията и считамъ, че погрѣшно въ решението е писано: „Събраното не се връща“. Освенъ това въ решението е пропуснато да се впише годината „1930/1931“.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Ангелъ Риболовъ.

Ангелъ Риболовъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Обущарската кооперация „Съединение“, споредъ даннитѣ, които има въ дѣлото и както се докладва въ комисията, е неправилно обложена. Има данни отъ инспектори, които доказватъ, че облогътъ е неправилно изчисленъ и ако този облогъ се събере отъ кооперацията, тя ще бжде чисто и просто разсипана. Междувременно, обаче, понеже не може да другъ начинъ да се поправи тази работа, освенъ отъ Народното събрание, за да не бжде разсипана кооперацията, кооператоритѣ сѣ изтеглили по отдѣлно всѣки отъ Популярната банка пари и сѣ ги внесли срещу данъка. Министерството на финанситѣ намира, че данъкътъ е неправилно събранъ и затова прошетарната комисия реши този данъкъ да имъ се върне,

опрощавя го, като неправилно събранъ. А тукъ, гдето се пише „Събраното не се връща“, е грѣшка.

Председател Стойчо Мошановъ: Тукъ е писано обратното на това, което сте решили.

Ангелъ Риболовъ: Решението трѣбва да бѣде: опрощава се сумата 219.390 л. неправилно събранъ данѣкъ, а не дѣжимъ данѣкъ.

Председател Стойчо Мошановъ: Мнението на Финансовото министерство какво е?

Докладчикъ Димитъръ Сараджовъ: Мнението на Финансовото министерство е да не се опрощава. Финансовиятъ министъръ препраща преписката съ следния надписъ:

„Настоящата, заедно съ една преписка, имамъ честь да изпратя на г-нъ председателя на XXIV-то обикновено Народно събрание.

„Отъ подробно изложенитъ данни въ преписката, образувана по молбата на общарската производителна кооперация „Съединение“, гр. София, стр. 21, 22, 23, 24, 25, 26 и 28, се установява, че действително сѫ допустнати нѣкои грѣшки при извършване проверката по счетоводнитъ книги на кооперацията за 1929/1930 и 1931/1932 г. при определяне на облагемата печалба. Отъ сжщитъ данни се установява, обаче, че счетоводнитъ книги на кооперацията не сѫ водени редовно и че сѫ водени по начинъ, че отъ тѣхъ не е могло да се установятъ действително реализираниятъ облагаеми печалби. Въ сравнение съ сроднитъ предприятия, кооперацията за 1929/1930 и 1931/1932 години, за които претендира, че е обложена неправилно и въ повече, е обложена дори по-ниско.

„Предъ видъ на горното и на категоричнитъ сведения къмъ преписката за доходитъ на кооперацията за 1929/1930 и 1931/1932 г. на мнение сѣмъ да не се уважава молбата за опрощаване данѣцитъ“.

Това е мнението на г-нъ министъра на финанситъ.

На времето, когато сѫ подали молбата, е било възложено на финансовия инспекторъ Матеевъ да направи проучвания по книгитъ на кооперацията. Той е направилъ това и е намѣрилъ, че действително кооперацията е била неправилно обложена по приключителнитъ, балансовитъ пера за годината 1930/1931 върху 500.000 л. печалба, какъто действително не е получена. За другата година сжщата кооперация е обложена върху печалби, които не сѫ получени, а сѫ само така минати счетоводно, и облагането е изчислено пакъ върху балансовитъ пера. Заради това финансовиятъ инспекторъ Матеевъ е изказалъ мнение да се опрости данѣка. Това, обаче, може да се направи отъ Министерския съветъ, по реда за опрощаванията, а не по реда на чл. 63 отъ закона за събиране на прѣжитъ данѣци, тъй като въ случая нѣма фактическа грѣшка, а юридическа.

Земедѣлската и кооперативна банка е натоварила свой инспекторъ, който е направилъ ревизия на кооперацията, поради това, че тя вече се е намирала въ затруднено положение. Инспекторътъ на земедѣлската и кооперативна банка казва: (Чете) „Общарската производителна кооперация „Съединение“, гр. София, е отправила до Васъ молба вх. № 7349—5 отъ 3. VIII. 1935 г., съ която, като изтъква, че е била неправилно обложена съ данѣкъ-занятие за 1929—1930, 1930—1931 и 1931—1932 финансови години върху сумитъ по приключителнитъ операции 205.893 л. плусъ 312.708 л. — всичко 518.601 л., 109.671 л. плусъ 196.551 л. — всичко 306.222 л. и 305.871 л. плусъ 161.070 л. — всичко 466.941 л., които данѣчнитъ органи, вземайки ги изолирано само въ кредитната страна на счетоводнитъ имъ записвания, сж счели като скрити печалби, изпущайки изъ предъ видъ, че тия приключвателни операции иматъ и своята дебитна страна, която произвежда своето уравнително действие върху сѣмѣтитъ на кооперацията, моли почитаемото министерство да нареди до софийския данѣченъ началникъ да изправи допустнатитъ грѣшки при облагането на кооперацията.

Инспекторътъ на банката ни Асенъ Цановъ при извършената на 13—18. I. 1936 г. ревизия на въпросната кооперация е констатиралъ, че действително размѣрътъ на данѣка, съ който е обложена кооперацията, е неправиленъ, тъй като (стр. 7, 8 и 9 на ревизионния протоколъ) сумитъ по приключителнитъ операции, върху които сжщиятъ е изчисленъ, не сѫ скрити печалби.

Изтъквайки ви горното, ходатайствуваме да удовлетворите молбата на общарската производителна кооперация „Съединение“ — София, като въз основа на чл. 63, алинея 1 и 2 отъ закона за данѣка върху приходитъ нарежете на софийския данѣченъ началникъ да намали данѣка

на кооперацията, неправилно изчисленъ върху гореносоченитъ суми.

Считаме за неизлишно да изтъкнемъ, че при сегашното положение кооперацията е поставена въ невъзможност да работи, и ако не удовлетворите молбата ѝ, ще бѣде принудена да приключи по-нататъшната си стопанска дейностъ, съ което ще се нанесе съкрушителенъ ударъ на нейнитъ членове — трудолюбиви и бедни занаятчи — а не по-малко и на всички работници ангажирани въ производството на кооперацията. Сѣдбата на тая кооперация е отъ значение и за банката ни, тъй като се кредитира отъ насъ и се намира подъ наша контрола.

За решението ви по поводъ молбата на общарската производителна кооперация „Съединение“ — София и настоящето ни ходатайство молимъ да ни уведомите“.

Издадена е и една заповѣдъ № 1094 отъ 20 май 1936 г., подписана отъ главния секретаръ на Министерството на финанситъ: (Чете) „Правя мѣрение на данѣчния експертъ-счетоводителъ Борисъ Виденовъ, загдето е допустналъ грѣшки при проверка облагателнитъ преписки на общарската производителна кооперация „Съединение“, за фин. 1929/1930 до 1931/1932 г.“

Наказанъ е този, който е правилъ изчисленията, за да ги облага съ данѣкъ.

Има единъ надписъ върху заявлението на кооперация „Съединение“, въ който се казва: (Чете) „Изпраща се на софийския градски данѣченъ началникъ. Въ отговоръ на молбата вх. № 323с отъ 24. IX. 1935 г., подадена отъ кооперацията, да имъ се съобщи, че министерството не може да изправи допустнатата грѣшка, понеже не е фактическа, както предвижда чл. 63 отъ закона за данѣка върху приходитъ въ сила до 1935 г., а юридическа. Дали известни суми трѣбва да бѣдатъ приети като печалба и да бѣдатъ обложени съ данѣкъ, е въпросъ, който се обсъжда само отъ облагателнитъ комисии и отъ Върховния административенъ сѣдъ, но не и по реда предвиденъ въ чл. 63 отъ закона“.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на комисията по пунктъ 11, като вмѣсто думитъ „събраното не се връща“ се чете „събраното се връща“, моля, да вдигнатъ рѣка.

Тѣзи, които сѫ противъ решението на прошетарната комисията, моля, да вдигнатъ рѣка, — Малцинство. Значи, приема се решението на прошетарната комисия. (Рѣкоплѣскания)

Има думата докладчикътъ г-нъ Христо Каркъмовъ.

Докладчикъ Христо Каркъмовъ: Ще докладвамъ по списъка отъ 2 декемврий 1938 г. пунктъ 7. — Димо Йордановъ Игнатовъ, отъ с. Горочевтъ, Разградско, иска да му бѣде опростена сумата 4.407 л., заедно съ лихвитъ, дадена му отъ българскитъ легации въ Виена и Будапеща за завръщането му въ България. Билъ е въ Съветска Русия и е поискалъ да се завърне въ България. Българскитъ легации въ Виена и Будапеща сѫ му отпустили суми. Не може да ги върне. Има сведения, че е крайно беденъ. Комисията е на мнение да му бѣде опростена тази сума.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на комисията по пунктъ 7, така, както се докладва, моля да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчикъ Христо Каркъмовъ: Пунктъ 8. — Постѣпила е молба отъ Димитъръ Петровъ Тодоровъ, отъ с. Априлово, Поповско. Моли да му бѣде опростена сумата 2.706 л., заедно съ лихвитъ, дължима по писмо № 5286, отъ 16 септемврий 1935 г. на Министерството на външнитъ работи и на изповѣданията — разноски по завръщането му въ България.

И той е билъ въ Съветска Русия и е поискалъ да се завърне въ България. Министерството на външнитъ работи му е отпустило тази сума. Той сега не може да я върне. Има данни, отъ които се вижда, че е крайно беденъ.

Комисията изказва мнение да му бѣде опростена тази сума.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на комисията по пунктъ 8 така, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчикъ Христо Каркъмовъ: Пунктъ 11. Постѣпила е молба отъ Елеонора Сава Милунчева, по майкъ Ив. Байчева, отъ гр. Бургасъ, вх. № 2046/1938 г.

Моли да ѝ бжде опростена сумата 2.200 л., дължима такса за лѣкуването ѝ въ болницата „Майчинъ домъ“ въ София.

Има данни, че е крайно бедна.

Комисията е на мнение да ѝ бжде опростена тази сума.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на комисията по пунктъ 11 така, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Христо Каркъмовъ: Пунктъ 12. Постѣпила е молба отъ Елена Михайлова Николова, отъ с. Райна, Княгиня, софийско, вх. № 2046/1938 г.

Моли да ѝ се опрости сумата 4.966 л. по изпълнителенъ листъ № 777/1935 г. на Софийския областенъ съдъ за сѣдебни и дѣловодни разноски. Водила е дѣло срещу Австро-българското тютюнево акционерно дружество, следствие на претърпѣна злополука. Изгубила е обаче дѣлото. Има данни, че е крайно бедна и не може да изплати тѣзи сѣдебни и дѣловодни разноски.

Комисията е на мнение да ѝ бжде опростена тази сума.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на комисията по пунктъ 12 така, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Христо Каркъмовъ: Пунктъ 9. Постѣпила е молба отъ Димитъръ Н. Акчарлиевъ, отъ гр. София, вх. № 1855/1938 г.

Моли да му се опрости сумата 9.136 л. по изпълнителенъ листъ № 1136/1936 г. на Плевенския областенъ съдъ, безъ да му се връща платеното досега. Тази сума произхожда отъ това, че е осъденъ да заплати на държавното съкровище сумата 9.192 л., представляващи стойността на 5 военни пушки — замѣсенъ е, по една фатална случайност, презъ 1922 г. въ една политическа акция на българската комунистическа партия — и сѣдебни разноски по дѣлото.

Комисията е на мнение тази сума да му бжде опростена.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Каго, обаче, платеното досега не се връща.

Докладчикъ Христо Каркъмовъ: Да.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ пунктъ 9 така, както се докладва, като платено досега не се връща, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата докладчикътъ г-нъ Иванъ Воденичарски да докладва.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Ще докладвамъ по списъка отъ 15 декември 1938 г.

Пунктъ 1. Александъръ Ивановъ Ляпчевъ, отъ с. Новоселци, Софийско, и Асенъ Ивановъ Ляпчевъ, отъ с. Слатина, Софийско, дължатъ 99.121 л. данѣкъ за занятие заедно съ лихвитъ. Нѣматъ никакви недвижими имоти. Единиятъ отъ тѣхъ е чиновникъ, обаче не може да изплати тая сума.

Комисията реши: опрощава се на Александъръ Ивановъ Ляпчевъ, отъ с. Новоселци, Софийско и на Асенъ Ивановъ Ляпчевъ, отъ с. Слатина, Софийско, сумата 99.121 л., заедно съ лихвитъ, дължимъ данѣкъ за занятие за годинитъ 1930—1935.

Комисията при Министерството на финанситъ е дала сѣщо мнение да имъ бжде опростена тая сума.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на прошектарната комисия по пунктъ 1 както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Пунктъ 4. Комисията реши на Георги Ник. Селановски, отъ гр. Орѣхово, да се опрости сумата 36.000 л. дължимъ данѣкъ за занятие търговия за годинитъ 1930—1932, като несъстоятеленъ. Ако не му се опрости тая сума, ще трѣбва да отиде въ затвора.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на комисията по пунктъ 4, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Пунктъ 5. Дако Василевъ Ивановъ, отъ с. Ябланица, Тетевенско, отишълъ да следва въ странство. Ноговиятъ вуйчо представилъ гаран-

ция за него. Понеже се разболѣлъ отъ туберкулоза и не могълъ да се върне въ България, гаранцията била конфискувана. Моли да му бжде върната гаранцията.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Има ли актъ, че е негоденъ за военна служба?

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Има.

Комисията реши: Опрощава се гаранцията на Дако Василевъ Ивановъ, отъ с. Ябланица, Тетевенско, на сума 15.000 л., конфискувана съ заповѣдъ № 39/1936 г. на Главната дирекция на трудовата повинностъ, понеже има актъ, че е негоденъ за военна и трудова повинностъ и да изкарва самъ прехраната си.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на прошектарната комисия по пунктъ 5, моля да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Пунктъ 6. Постѣпила е молба отъ Ана Цанкова Тинкова и Савка Цанкова Тинкова, по мъжъ Панайотова Дучева, и дветъ отъ Пазарджикъ, съ която молятъ да имъ се опрости една сума.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Този пунктъ ще се изостави, понеже прошектарната комисия не е готова съ доклада си.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Пунктъ 7. Българското анонимно акционерно дружество „Нова тухла“, София, за финансовата 1933/1934 година е обложено отъ първоначалната комисия по данѣка върху дружествата съ данѣкъ 213.976 л., върху пресмѣтнатата печалба за календарната 1932 г. 668.617 л.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Тукъ има и глоби, и лихви. Тѣ подлежатъ на амнистия. Трѣбва най-напредъ да се види какво ще остане.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: 120.000 л. е основния данѣкъ.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Колко е глобата?

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Цѣлата сума е 213.000 л., а за 1930/1935 г. данѣкъ е 189.859 л.

Председателъ Стойчо Мошановъ: И този пунктъ ще се изостави. Най-напредъ трѣбва да се види какво ще остане, че тогава.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Пунктъ 8. Зашо Кашъмовъ, отъ гр. Самоковъ, моли да му бжде опростенъ данѣкъ въ размѣръ на 33.500 л. заедно съ глобата. Сжщиятъ е внесълъ сумата на държавния бирникъ. Държавниятъ бирникъ, обаче, не е миналъ тая сума по книгитъ. Въпоследствие сжщиятъ този бирникъ е билъ осъденъ. Въ сѣда той е призналъ, че е получилъ тая сума отъ прошения. Но, понеже сумата не е мината по книгитъ, данъчната властъ иска отъ молителя да внесе тая сума.

Комисията намира, че не следва да се събира сумата отъ молителя и затова реши: опрощава се на Зашо Кашъмовъ, отъ гр. Самоковъ, сумата 33.500 л., заедно съ глобата-лихвата на тая сума отъ 1 августъ 1923 г., на която дата той е заплатилъ данѣка си, но сумата е била злоупотрѣбена.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на прошектарната комисия по пунктъ 8, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Пунктъ 9. Йорданъ Ивановъ Маджаровъ, отъ гр. София, презъ 1925 г. е упражнявалъ занятието гальотаджийство. Упражнявалъ е това занятие до 1926 г. Следъ туй е престаналъ. Не е подавалъ, обаче, заявление да му бжде намаленъ данѣка за занятие и отъ 1925 г. до 1931 г. е билъ облаганъ. Така му се е събрало да плати данѣкъ за занятие 30.000 л.

Комисията реши: опрощава се на Йорданъ Ивановъ Маджаровъ, отъ гр. София, сумата 30.000 л., дължимъ данѣкъ за занятие гальотаджийство, за времето 1925—1931 г., понеже не е упражнявалъ занятието презъ това време.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на прошектарната комисия по пунктъ 9, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Пункт 10. Подадена е молба отъ Христо Вълкановъ Миневъ и Борисъ Колевъ Кондаревъ, отъ с. Върень, Чирпанско. Презъ 1938 г. първиятъ отъ тѣхъ е билъ секретарь-бирникъ, а вториятъ — общински кметъ на бившата Въренска община, Чирпанско. Презъ годината билъ откраднатъ тютюнъ на Стефанъ Вълковъ отъ сѣщото село, стойността на който тютюнъ била разхвърлена между селянитѣ и събрана отъ тѣхъ, обаче забравили да събератъ и бандеролното право, което се търси сега отъ просителитѣ. Молятъ да имъ се опрости сумата 24.640 л. бандеролно право.

Комисията при Министерството на финанситѣ е дала съгласието си да имъ бжде опростена тая сума.

Проштарната комисија реши: опрощава се на Христо Вълкановъ Миневъ и на Борисъ Колевъ Кондаревъ, отъ с. Върень, Чирпанско, сумата 24.640 л., стойността на бандеролно право на откраднатъ тютюнъ, която сума като длъжностни лица тѣ сж пропуснали своевременно да събератъ отъ стопанитѣ на с. Върень, Чирпанско.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на проштарната комисија по пунктъ 10, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 12.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Иванъ Павловъ Стаматовъ, отъ София. Възъ основа на изпълнителенъ листъ на Софийския областенъ сждъ, петиятъ постояненъ бирникъ при Софийското градско данъчно управление търси да събере отъ него сумата 126.700 л.

Председателъ Стойчо Мошановъ: По каква причина?

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Тая сума произхожда отъ разлика въ ценитѣ, получени на търга за доставка на ленени конци, по договоръ сключенъ на 24 августъ 1934 г., и доставката на сжщитѣ конци съ договоръ отъ 2 мартъ 1935 г., сключенъ съ други лица за негова смѣтка. Понеже той не е успѣлъ да извърши предприятието като предпримачъ, концитѣ сж били доставени отъ трети лица и съ разликата въ цената той е начетенъ. На сжщия е конфискувана гаранцията въ размѣръ на 37.000 л. Освенъ това, той е платилъ гербъ и данѣкъ 15.000 л., или е платилъ всичко 52.000 л.

Моли да му се опрости търсената отъ него сума.

Молителтъ нѣма никакви срѣдства. Сега е чиновникъ въ д-во „Корнелиусъ“, кждето получава 1.000 л. месечна заплата.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ пунктъ 12, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 14.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Веселинъ Стояновъ и Димитъръ Божиловъ, жители на гр. Кюстендилъ. Презъ бюджетната 1930/1931 г. Кюстендилската градска община възложила по търгъ общинскитѣ предприятия „Сергийно право“ и „Кантарина“ върху предпримача Христо Божиловъ, отъ Кюстендилъ, за 1.250.000 л.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Има ли съгласието на общината?

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Има. — Двата молители сж му станали поржчители. Той е могълъ да внесе на общината 840.000 л.; повече не е могълъ да внесе.

Тѣ сж подали молба до Кюстендилския общински съветъ да бждатъ освободени отъ плащане на това задължение, което произтича отъ поржчителството имъ на предпримача Христо Божиловъ за предприятието „Сергийно право“ и „Кантарина“, презъ 1930/1931 финансово година.

Общинскиятъ съветъ съ протоколъ № 11, отъ 31 май 1938 г., се е занимавалъ съ въпроса и решилъ: молбата на Веселинъ Стояновъ и Димитъръ Божиловъ, отъ Кюстендилъ, да бжде препратена чрезъ Софийския областенъ директоръ до Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве съ ходатайство да се направи всичко възможно и закононо за опрощаване дълга на молителитѣ къмъ общината.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ пунктъ 14, както се докладва, моля да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 15.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Ганчо Павловъ Нокотъ, отъ гр. София, е билъ чиновникъ въ трамваитѣ презъ време на войната. Следъ войната го уволняватъ. Той подава молба за пенсия и му признаватъ правото на пенсия. Впоследствие, обаче, пенсионното отдѣление измѣня решението си и го начита, за годинитѣ, за които е получилъ пенсия, въ размѣръ на 72.000 л.

Проштарната комисија намира, че следва да му бжде опростена половината отъ тази сума, а другата половина да върне на държавното съкровище.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Вие, обаче, не казахте, че провинението не е само по вина на молителя, а и на учреждението, което го е снабдило съ документи.

Недѣлко Атанасовъ: Какво е материалното му състояние?

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Не сж събрани данни за това.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Които приематъ п. 15, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Пунктъ 16 се за начеть.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Касае се за глоба, поради непредставяне навреме отчетни книжа. Такива глоби фигуриратъ въ законопроекта за фискалната амнистия.

Сава Поповъ: Г-нъ докладчикъ! Вие не казахте при докладване молбата по пунктъ 14, че поржчителитѣ сж не състоятелни, а се намѣри модусъ да се освободятъ отъ гаранцията. Ами ако сж състоятелни? Тогава, защо ги е освободила общината? Това значи да се проси милость.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Пунктъ 16 се касае за глоба, поради късно представяне на отчетни книжа. Оставя се за после.

Ще се докладва пунктъ 17.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: И пунктъ 17 сж се касае за начеть. Димитъръ П. Маринкевъ, отъ гр. Сливенъ, бившъ данъченъ приставъ, билъ уволненъ презъ 1931 г. по предѣлна възраст.

Иванъ Момчиловъ: Това е за начеть. Следующиятъ пунктъ 18 сжщо е за начеть.

Ангелъ Риболовъ: Искамъ думата по този въпросъ.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Имате думата, г-нъ Риболовъ.

Ангелъ Риболовъ: Въпросътъ е за 191 л. Това е единъ старъ служителъ, който е уволненъ преди да е изслужилъ за пенсия. Има 2.000 л. гаранция, не може да си я изтегли и мизерствува. А тѣзи 191 л. досега съ лихвитѣ сж станали къмъ 2.000 л. и ще покриятъ гаранцията му.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Касае се за опрощаване на 191 л., заедно съ лихвитѣ.

Които приематъ решението на комисијата по пунктъ 17, моля да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва пунктъ 18.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Пунктъ 18 се отнася за случай, който се засѣга отъ закона за фискалната амнистия.

Председателъ Стойчо Мошановъ: Ще се докладва пунктъ 19.

Докладчикъ Иванъ Воденичарски: Стоянъ Йордановъ, отъ с. Полски Тръмбешъ, В-Търновска околия, презъ 1922 г. подалъ редовна декларация за облагане съ данѣкъ за нятие, но три лица се явили като свидетели предъ данъчнитѣ органи съ целъ да го злоупоставятъ и свидетелствували, че билъ спечелилъ презъ време на войната. Възъ основа на тия свидетелски показания, данъчнитѣ власти, безъ да събератъ други сведения, го обложили съ данѣкъ печалби отъ войната въ размѣръ на 28.000 л., който се утроява съ двойния размѣръ на глобата и възлиза на 82.000 л., плюсъ глоба 10% — 8.000 л., или всичко 90.000 л. Отъ този данѣкъ той е внесълъ 35.000 л. и остава да дължи още 47.145 л., които съставляватъ основенъ данѣкъ и двата размѣра глоба. Тая сума се увеличава съ 1% за

късно плащане от 1 януарий 1937 г. до 27 юний 1938 г. и става 55.5/1 л. Исраил общата стопанска криза, която засегнала и него, той не може да я плати.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на комисията по пунктъ 19, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема!
Ще се докладва пунктъ 20.

Докладчикъ Иванъ Воленичарски: Наследниците на бившия министъръ Христо Т. Стояновъ, който е единъ отъ виднитъ дейци за възраждането, освобождаването и създаването на България и на когото Софийската община възнамява да отладе почитъ, молятъ да имъ бже опростена сумата 2.350 л. надвзета пенсия отъ покойната имъ майка.

Председател Стойчо Мошановъ: Които приематъ решението на комисията по пунктъ 20, моля да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Съ това приключваме днешната си работа.

Председателството, въ съгласие съ правителството, моли г-да народнитъ представители да се съгласятъ съ следния дневенъ редъ за утрешното заседание:

Първо четене законопроектитъ:

1. За измѣнение и допълнение на чл. чл. 3 и 4 отъ наредбата-законъ за измѣнение и допълнение на бюджета на Министерството на народното просвѣщение за 1937 г.

2. За измѣнение и допълнение на закона за авторското право.

3. За реквизицията.

4. Одобрение предложението за приемане завещанието на покойната Райна д-ръ Стефанъ Чернева.

Които приематъ така предложения дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Затварямъ заседанието.

(Затворено въ 19 ч. 30 м.)

Председател: **СТОЙЧО МОШАНОВЪ**

Секретари: { **ГЕТО КРЪСТЕВЪ**
ПЕТКО КОСТОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: **ДОНЧО ДУКОВЪ**